

Ν 2882/2001 ΚΩΔΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (296713)

Άρθρο: 0

Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα 230

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 8

ΦΕΚ Α' 17/6.2.2001 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2882.Κώδικας

Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων.

***Βλ. και άρθρ.1 ΠΝΠ 21.12.2001 σχ.με αρμοδιότητα δικαστηρίων σε υποθέσεις αναγκαστικών απαλλοτριώσεων.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Βλ. και μεταβατικές διατάξεις [άρθρου 146](#)

Ν. [4070/2012](#) ως προς την έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων που επιφέρει ο νόμος αυτός στον του παρόντα Κώδικα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ο **Άρθρο: 0 ΚΩΔΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ**
- ο **Άρθρο: ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ**
- ο **Άρθρο: ΑΡΘΡΟ ΠΡΩΤΟ ΚΥΡΩΣΗ**
- ο **Άρθρο: 1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄. Τρόπος κήρυξης αναγκ. απαλλοτριώσης. ΒΛ. ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 146 Ν.4070/2012**
- ο **Άρθρο: 2** Αγορά και ανταλλαγή απαλλοτριωτέου ακινήτου
- ο **Άρθρο: 3** Προϋποθέσεις κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτριώσης
- ο **Άρθρο: 4** Περιεχόμενο αναγκαστικής απαλλοτριώσης
- ο **Άρθρο: 5** Μνεία δικαιούχων αποζημίωσης.
- ο **Άρθρο: 6** Υποχρεώσεις νομέα ή κατόχου
- ο **Άρθρο: 7 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄. Τρόποι συντέλεσης αναγκαστικής απαλλοτριώσης**
- ο **Άρθρο: 7Α** Πραγματοποίηση εργασιών πριν τον προσδιορισμό αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 8** Παρακατάθεση αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 9** Μεταγραφή - Συνέπειες συντέλεσης
- ο **Άρθρο: 10** Παραγραφή
- ο **Άρθρο: 11 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄. Ανάκληση και άρση μη συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτριώσης**
- ο **Άρθρο: 12** Ανάκληση συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτριώσης
- ο **Άρθρο: 13** Υπολογισμός της αξίας απαλλοτριωμένου ακινήτου
- ο **Άρθρο: 14** Διάδικοι
- ο **Άρθρο: 15** Εκτίμηση αξίας απαλλοτριωμένου ακινήτου
- ο **Άρθρο: 16** Διόρθωση κτηματολογικών στοιχείων
- ο **Άρθρο: 17** Προδικασία
- ο **Άρθρο: 18** Διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 19** Προσωρινός προσδιορισμός αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 20** Οριστικός προσδιορισμός αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 21** Αίτηση απευθείας οριστικού προσδιορισμού αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 22** Αναίρεση
- ο **Άρθρο: 23** Συμβιβαστικός προσδιορισμός αποζημίωσης
- ο **Άρθρο: 24** Εγγυοδοσία
- ο **Άρθρο: 25** Αποζημίωση για απωλεσθείσα πρόσοδο
- ο **Άρθρο: 26** Δικαστική αναγνώριση δικαιούχων
- ο **Άρθρο: 27** Διοικητική αναγνώριση δικαιούχων
- ο **Άρθρο: 28** Ποινικές κυρώσεις
- ο **Άρθρο: 29** Διατηρούμενες, μεταβατικές και τελικές διατάξεις
- ο **Άρθρο: ΑΡΘΡΟ ΔΕΥΤΕΡΟ Έναρξη ισχύος**

Άρθρο: ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
Γραφήματα/Πίνακες/Εικόνες κειμένου
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Άρθρο: ΑΡΘΡΟ ΠΡΩΤΟ
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα 12
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 5

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ο "Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων", ο οποίος συντάχθηκε από την "Επιτροπή για την κατάρτιση τελικού σχεδίου Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων", που συγκροτήθηκε σύμφωνα με την 0.536/273/21.10.1982 ([ΦΕΚ 837 Β`/22.1.1982](#)) κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών και την παράγραφο 1 του άρθρου 82 του ν. [1416/1984](#) ([ΦΕΚ 18 Α`](#)), με την 112852/1527/Α0006/11.12.1997 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, όπως τροποποιήθηκε με την 1026328/647/Α0006/24.2.1998 απόφαση του ίδιου Υπουργού και ο οποίος έχει ως ακολούθως:

Άρθρο: 1
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα 161
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 71
Προισχύσασες μορφές άρθρου 4

"ΚΩΔΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α`
ΚΗΡΥΞΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ
Άρθρο 1

«Άρθρο 1

Τρόπος κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

«1. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου, καθώς και η σύσταση εμπράγματος δικαιώματος σε βάρος αυτού για δημόσια ωφέλεια, εφόσον επιτρέπεται από τον νόμο, κηρύσσεται:

α. Με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού, ανάλογα με το σκοπό της απαλλοτρίωσης,

β. με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου για έργα αρμοδιότητας της οικείας Περιφέρειας, πλην της περίπτωσης κατά την οποία η απαλλοτριούμενη έκταση βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως και είναι μικρότερη των δέκα πέντε χιλιάδων (15.000) τετραγωνικών μέτρων για το σύνολο των απαιτήσεων του έργου σε χώρο, οπότε κηρύσσεται με απόφαση του Περιφερειάρχη,

γ. με κοινή απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, ανάλογα με τον σκοπό της απαλλοτρίωσης, και του Υπουργού Οικονομικών όταν η δαπάνη της απαλλοτρίωσης βαρύνει τις πιστώσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού.»

***Η παρ.1 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ.1 του [άρθρου 14](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α`126/30.06.2022](#)).

2. Τα παραπάνω όργανα, μπορούν, λόγω ιδιαιτεροτήτων του έργου, να εισηγούνται αιτιολογημένα τη συναρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών εφόσον η απαλλοτρίωση αφορά σε έργα της Κεντρικής Διοίκησης ή του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργού Οικονομικών εφόσον αφορά έργα της Περιφέρειας.

«3. Τα κατά περίπτωση αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανα της παραγράφου 1, αποστέλλουν στην κατά τόπο αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης κήρυξης, **δύο (2) αντίτυπα του οικείου κτηματολογικού πίνακα και του διαγράμματος σε αναλογική μορφή και ένα (1) σε ηλεκτρονική μορφή, προς γνώση της για τη σύνταξη έκθεσης, εάν υπάρχουν καταγεγραμμένα δικαιώματα του Δημοσίου ή του Παλαιού Εκκλησιαστικού Ταμείου (ΠΕΤ) επί της απαλλοτριούμενης έκτασης, με την επιφύλαξη των διατάξεων του [άρθρου 32](#) του ν. [1473/1984](#) (Α' 127) και στην οικεία Δασική Υπηρεσία για σύνταξη έκθεσης, εάν υπάρχουν δικαιώματα του Δημοσίου επί ακινήτων που φέρονται ως ιδιωτικά ή διεκδικούνται από ιδιώτες, ενώ εμπίπτουν στο καθεστώς προστασίας του ν. [3208/2003](#) (Α' 303), με βάση τα στοιχεία που τηρεί. Αμφότερες οι υπηρεσίες του προηγούμενου εδαφίου διαβιβάζουν τις εκθέσεις τους στην Αρχή που κήρυξε την απαλλοτρίωση και στο βαρυνόμενο με τη δαπάνη αυτής, εντός τριμήνου από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Οι εκθέσεις αυτές δύναται να συντάσσονται και πριν την κήρυξη της απαλλοτρίωσης ύστερα από την υποβολή σχετικού αιτήματος του**

αρμόδιου για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης οργάνου της παρ. 1 κατά τη σύνταξη του κτηματολογικού πίνακα και διαγράμματος, εφόσον έχει οριστικοποιηθεί το εύρος της απαλλοτριούμενης έκτασης.»

***Η παρ.3 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ.2 του [άρθρου 14](#) του Ν. [4949/2022](#) [ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

4. Η απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ακινήτου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και θεωρείται ότι κηρύχθηκε από τη δημοσίευσή της.»

*** Το άρθρο 1, όπως είχε αντικατασταθεί με το [άρθρο 26](#) παρ.1 Ν. [4122/2013](#), ΦΕΚ Α 42, και τροποποιηθεί με τη παρ.1 [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#), ΦΕΚ Α 90, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 168](#) Ν. [4512/2018](#), [ΦΕΚ Α 5/17.1.2018](#).

Άρθρο:	2
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	7
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	14
Προισχύσασες μορφές άρθρου	5

Άρθρο 2

Αγορά και ανταλλαγή απαλλοτριωτέου ακινήτου

"1. Το αρμόδιο όργανο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δύναται, αντί της κατά το άρθρο 1 αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, να προβαίνει στην απευθείας εξαγορά του ακινήτου. Η εξαγορά αυτή δύναται να γίνει και μετά την κήρυξη της απαλλοτρίωσης, πάντως όμως μέχρι να εκδοθεί η δικαστική απόφαση καθορισμού της αποζημίωσης. Το τίμημα της εξαγοράς καθορίζεται, κατ' ανώτατο όριο από την εκτιμητική επιτροπή του άρθρου 15 ή από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή.

Κατά τη σύναψη της σχετικής σύμβασης το Δημόσιο εκπροσωπείται από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή κατά περίπτωση, από τον αρμόδιο Υπουργό, οι οποίοι δύνανται να εξουσιοδοτήσουν εγγράφως για την υπογραφή αυτής τον Προϊστάμενο της οικείας Κτηματικής Υπηρεσίας ή άλλης Υπηρεσίας του νομού.

Αντίγραφο της συναπτόμενης σύμβασης, μαζί με το διάγραμμα στο οποίο εικονίζεται το ακίνητο που περιέρχεται στο

Δημόσιο αποστέλλεται στην αρμόδια αρχή για να καταγραφεί ως δημόσιο κτήμα."

***Η παρ.1 όπως είχε τροποποιηθεί με τη παρ.2 του [άρθρου 76](#) του Ν.[4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013) και με το [άρθρο 61](#) Ν.[4170/2013](#), ([ΦΕΚ Α 163/12.7.2013](#)), αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του [άρθρου 31](#) του Ν.[4314/2014](#) ([ΦΕΚ Α` 265/23.12.2014](#))

2. Αντί αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δύναται, επίσης, να γίνει ανταλλαγή του απαλλοτριωτέου ακινήτου με ακίνητο του Δημοσίου ή της Περιφέρειας, εφόσον συμφωνεί η αρχή που έχει, κατά τις κείμενες διατάξεις, τη διαχείριση του. Εάν η αξία του ενός ακινήτου υπολείπεται της αξίας του άλλου, η διαφορά καταβάλλεται σε χρήμα.

Τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο για την εξαγορά εφαρμόζονται αναλόγως και για την ανταλλαγή του ακινήτου.»

*** Το άρθρο 2, όπως είχε τροποποιηθεί με το [άρθρο 123](#) Ν.[4070/2012](#), ΦΕΚ Α 82, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 26](#) παρ.2 Ν.[4122/2013](#), [ΦΕΚ Α 42/19.2.2013](#).

Άρθρο:	3
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	143
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	122
Προισχύσασες μορφές άρθρου	8
«Άρθρο 3	

Προϋποθέσεις κήρυξης
αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

1. Για την έκδοση απόφασης κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης απαιτούνται :

α) κτηματολογικό διάγραμμα, στο οποίο απεικονίζονται η απαλλοτριούμενη έκταση και οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτήν,

β) κτηματολογικός πίνακας, ο οποίος να εμφανίζει τους εικαζόμενους ιδιοκτήτες των απαλλοτριούμενων ακινήτων, το

εμβαδόν κάθε ιδιοκτησίας, καθώς και όλα τα κύρια προσδιοριστικά στοιχεία των κατασκευών και λοιπών συστατικών, που τυχόν υπάρχουν σε κάθε ιδιοκτησία και

γ) τήρηση των διαδικασιών για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου ή της δραστηριότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. [4014/2011](#) ([Α` 209](#)) και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων, όπως ισχύουν κάθε φορά, εφόσον το έργο για το οποίο θα κηρυχθεί απαλλοτρίωση περιλαμβάνεται μεταξύ των αναφερομένων στις διατάξεις αυτές. Η τήρηση των διαδικασιών αυτών μπορεί να παραλείπεται όταν η συγκεκριμένη θέση του έργου έχει ήδη ειδικά προβλεφθεί σε κείμενο ευρύτερου χωροταξικού ή πολεοδομικού σχεδιασμού.

Σε επείγουσες περιπτώσεις, οι οποίες αιτιολογούνται επαρκώς από τον φορέα εκτέλεσης του έργου, η απαλλοτρίωση μπορεί να κηρύσσεται με απλό διάγραμμα οριζοντιογραφίας οριοθέτησης της ζώνης απαλλοτρίωσης, κλίμακας ανάλογης προς την πυκνότητα των ακινήτων επί του οποίου εμφανίζεται, ευκρινώς και με σχετική ακρίβεια, το όριο της απαλλοτρίωσης και έχει υπολογισθεί το συνολικό εμβαδό της απαλλοτριούμενης έκτασης. Στην περίπτωση αυτήν, το κτηματολογικό διάγραμμα και ο πίνακας ιδιοκτησιών συντάσσονται και εγκρίνονται από την αρμόδια Υπηρεσία που πρότεινε την κήρυξη της απαλλοτρίωσης εντός έξι (6) μηνών από την κήρυξη της απαλλοτρίωσης, άλλως η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδίκαια.

2. Το κτηματολογικό διάγραμμα και ο πίνακας συντάσσονται υποχρεωτικά με βάση τις τελευταίες τοπογραφικές αποτυπώσεις των ιδιοκτησιών από δημόσια αρχή, εφόσον υφίστανται, και αποτυπώνουν, εκτός των άλλων, τα τμήματα των ιδιοκτησιών που μένουν εκτός απαλλοτρίωσης, σε ικανή επιφάνεια, ώστε να διευκολύνεται ο καθορισμός της μείωσης της αξίας ή η ωφέλεια αυτών από την απαλλοτρίωση και τις επιπτώσεις του έργου. Σε περιοχές που λειτουργεί Κτηματολογικό Γραφείο, για τη σύνταξη του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη τα στοιχεία που τηρεί το Ν.Π.Δ.Δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο». Σε περιοχές που εκτελούνται εργασίες κτηματογράφησης και έχει πραγματοποιηθεί ανάρτηση κτηματολογικών στοιχείων, για τη σύνταξη του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα λαμβάνονται υπόψη τα κτηματογραφικά στοιχεία της

ανάρτησης. Προς τον σκοπό της ορθής σύνταξης του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα, το Ν.Π.Δ.Δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο» διαθέτει, ψηφιακά, στις υπηρεσίες και τους φορείς που διενεργούν την απαλλοτρίωση, δεδομένα της κτηματογράφησης και του κτηματολογίου. Σε κάθε περίπτωση, οι τεχνικές προδιαγραφές σύνταξης του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα καταρτίζονται λαμβάνοντας υπό-ψιν τις οδηγίες καταχώρισης των διοικητικών πράξεων κήρυξης και συντέλεσης απαλλοτριώσεων, όπως αυτές ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. του Ν.Π.Δ.Δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο».

Τα στοιχεία αυτά μπορεί να συνταχθούν και μετά προηγούμενη έγκαιρη πρόσκληση των ιδιοκτητών να παραδώσουν τους τίτλους ιδιοκτησίας τους, οπότε εφαρμόζεται το τελευταίο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 16 του παρόντος.

Αν η αρχή που είναι αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης κρίνει ότι τα στοιχεία των περ. α` και β` της προηγούμενης παραγράφου είναι ατελή ή έχουν ανάγκη διόρθωσης, τα αναπέμπει στην υπηρεσία που τα συνέταξε ή ενέκρινε προς συμπλήρωση ή διόρθωση.

3. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης αγροτικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας της οικείας Περιφερειακής Ενότητας στην περιοχή της οποίας βρίσκεται η έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής. Η αρνητική γνώμη δεν παρακωλύει την κήρυξη της απαλλοτρίωσης.

4. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δασικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας. Σε περίπτωση αρνητικής γνώμης η κήρυξη της απαλλοτρίωσης γίνεται κατά τα οριζόμενα στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος.

5. Για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης απαιτείται επίσης, σε κάθε περίπτωση, ανακοίνωση της υπηρεσίας ή του φορέα που ζητεί την απαλλοτρίωση, στην οποία αναφέρεται ο σκοπός αυτής και προσδιορίζεται η απαλλοτριωτέα έκταση ως προς τα όρια της επί οριζοντιογραφικού διαγράμματος σε ανάλογη κλίμακα με την πυκνότητα των ιδιοκτησιών, ευθύς ως οριστικοποιηθεί το εύρος της ζώνης κατάληψης του έργου. Με την ανακοίνωση, καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να προβούν σε

προσφορά ή υπόδειξη καταλλήλων για τον σκοπό της απαλλοτρίωσης ακινήτων. Σε περιπτώσεις, όπου η κήρυξη της απαλλοτρίωσης γίνεται σύμφωνα με την περ. γ` της παρ. 1, η υπηρεσία ή ο φορέας που αιτείται την απαλλοτρίωση, προβαίνει στην ανωτέρω ανακοίνωση αμελλητί μετά την έγκριση του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα ιδιοκτησιών.

Η ανακοίνωση δημοσιεύεται σε μια ημερήσια εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη, εάν η απαλλοτριωτέα έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής βρίσκεται στα όρια αρμοδιότητας του τομέα Μακεδονίας - Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών, ή σε μια εφημερίδα που εκδίδεται στην πρωτεύουσα του νομού στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η απαλλοτριωτέα έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής. Παραλλήλως, γίνεται τοιχοκόλληση της ανακοίνωσης στο κατάστημα του δήμου ή της κοινότητας στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα απαλλοτριωτέα ακίνητα. Για την τοιχοκόλληση συντάσσεται πρακτικό από όργανο του δήμου ή της κοινότητας, το οποίο υποβάλλεται στην υπηρεσία που εξέδωσε την ανακοίνωση. Η δημοσίευση της ανακοίνωσης και η τοιχοκόλληση γίνονται έναν (1) τουλάχιστον μήνα πριν τη δημοσίευση της απόφασης κήρυξης της απαλλοτρίωσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και η σχετική δαπάνη βαρύνει τον υπόχρεο για την καταβολή της αποζημίωσης. Ανακοίνωση δεν απαιτείται, προκειμένου περί απαλλοτριώσεων που κηρύσσονται για την κάλυψη στρατιωτικών και έκτακτων κοινωνικών αναγκών.

6. Σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται από τον παρόντα Κώδικα ή την κείμενη νομοθεσία ως προϋπόθεση κήρυξης της απαλλοτρίωσης η ενέργεια ή η διατύπωση γνώμης από οποιαδήποτε αρχή ή υπηρεσία και δεν τάσσεται προθεσμία για τη διατύπωση αυτής, η προθεσμία αυτή είναι δύο (2) μήνες από την περιέλευση σε αυτήν της σχετικής πρόσκλησης. Εάν εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η κήρυξη της απαλλοτρίωσης χωρεί νομίμως.

Η τήρηση των διατυπώσεων των παρ. 3 και 4 του παρόντος άρθρου παραλείπεται, αν τα σχετικά ζητήματα έχουν ήδη αρμοδίως εξετασθεί στο πλαίσιο τήρησης των διαδικασιών της περ. γ` της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

«7. Εφόσον υπόχρεος για την καταβολή της αποζημίωσης είναι το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ., απαιτείται βεβαίωση του αρμόδιου για

την έκδοση της πράξης οργάνου για το μέγεθος της δαπάνης και τον τρόπο καλύψεώς της, με μνεία του αντίστοιχου φορέα και Κωδικού αριθμού εξόδου του οικείου προϋπολογισμού από την εγγεγραμμένη πίστωση των οποίων πρόκειται να καλυφθεί η εν λόγω δαπάνη. Σε περίπτωση, που δεν έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό ή η εγγεγραμμένη έχει εξαντληθεί ή είναι ανεπαρκής, αναγράφεται η κατά τα άρθρα 15-18 του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού [ν. [2362/1995](#) (Α' 247)] απόφαση του Υπουργού Οικονομικών για εγγραφή ή μεταφορά πιστώσεως ή, εν πάση περιπτώσει, η πηγή από την οποία θα καλυφθεί η σχετική δαπάνη. Η βεβαίωση αυτή μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης.

Εφόσον υπόχρεος για την καταβολή της αποζημίωσης είναι Ν.Π.Ι.Δ. ή φυσικό πρόσωπο, με το έγγραφο που απευθύνει στην αρμόδια για την κήρυξη της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης αρχή και με το οποίο ζητεί την κήρυξη, πρέπει να προσδιορίζει κατά προσέγγιση την απαιτούμενη για τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης δαπάνη και να δηλώνει ρητά την πρόθεση και δυνατότητά του να προβεί στη συντέλεση μέσα στις νόμιμες προθεσμίες. Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 15 εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτήν. Στην πράξη κήρυξης της απαλλοτρίωσης περιέχεται υποχρεωτικά όρος κατά τον οποίο ο υπέρ ου πρέπει να καταθέσει σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της πράξης εγγυητική επιστολή αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος για το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης δαπάνης. Αν η εγγυητική επιστολή δεν κατατεθεί εμπρόθεσμα από τον φορέα υπέρ του οποίου είχε κηρυχθεί η απαλλοτρίωση, η απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ανακαλείται με απόφαση του οργάνου που είναι αρμόδιο για την κήρυξη σύμφωνα με το την παρ. 1 του άρθρου 1. Αν ο υπέρ ου δεν προβεί στη συντέλεση στις νόμιμες προθεσμίες, η εγγυητική επιστολή καταπίπτει υπέρ του Δημοσίου και των αναγνωρισμένων δικαιούχων σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) για τον καθένα».

***Η παρ.7 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 15](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το [άρθρο 86](#) Ν. [4964/2022](#), [ΦΕΚ Α` 150/30.07.2022](#):

" Ο φορέας που έχει αναλάβει τη δαπάνη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων που έχουν κηρυχθεί με σκοπό την κατασκευή

έργων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και για τις οποίες δεν έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα η εγγυητική επιστολή που προβλέπεται στην παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 2882/2001 (Α' 17), δύναται να υποβάλλει την εγγυητική επιστολή έως τρεις (3) μήνες μετά τη θέση σε ισχύ του παρόντος."

*** Το άρθρο 3, όπως είχε τροποποιηθεί, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ως άνω
με το [άρθρο εκατοστό ενδέκατο](#) Ν. [4812/2021](#), [ΦΕΚ Α' 110/30.06.2021](#).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Βλ. [άρθρο 90](#) Ν. [4199/2013](#), [ΦΕΚ Α 216/11.10.2013](#), σύμφωνα με το οποίο

ο ΟΣΕ Α.Ε. απαλλάσσεται από την υποχρέωση κατάθεσης εγγυητικής επιστολής για το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης δαπάνης της παρ. 7 του παρόντος άρθρου άρθρου

Άρθρο:	4
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα5	
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	74

Άρθρο 4

Περιεχόμενο αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

Η αναγκαστική απαλλοτρίωση της κυριότητας του ακινήτου επιφέρει αυτοδικαίως και την απαλλοτρίωση κάθε κτίσματος, κατασκευής και δέντρου που υπάρχει πάνω σε αυτό και κάθε άλλου συστατικού του πράγματος, κατά τα άρθρα 953 και επόμενα του Αστικού Κώδικα, ανεξάρτητα από τη μνεία τους στην απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα.

«Το εύρος της απαλλοτριούμενης έκτασης προσδιορίζεται από τις οριογραμμές της απαλλοτρίωσης και περιλαμβάνει όλα τα ιδιωτικά ακίνητα που βρίσκονται εντός αυτής, είτε έχουν εξ αρχής καταγραφεί ως ιδιωτικά και αποζημιούμενα στον οικείο κτηματολογικό πίνακα και το διάγραμμα της κήρυξης είτε διαπιστωθεί η ιδιότητά τους ως ιδιωτικών, μεταγενέστερα της κήρυξης και καταγραφούν ως αποζημιούμενα σε διορθωτικό κτηματολογικό πίνακα και διάγραμμα, μέχρι την κατάληψη

αυτών και σε κάθε περίπτωση εντός τεσσάρων (4) ετών από την κήρυξη της απαλλοτρίωσης ύστερα από υποβολή αιτήματος παντός ενδιαφερομένου.»

*** Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 4 προστέθηκε με την παράγραφο 4 άρθρου 124

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παράγραφο 3 του άρθρου 146

του αυτού νόμου: "3. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 3 και του άρθρου 4 του ν. 2882/2001 (Α` 17), όπως τροποποιούνται με τις παραγράφους 2 και 4 του άρθρου 124 του παρόντος, εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που δεν έχουν αρμοδίως εγκριθεί, μέχρι την έναρξη ισχύος του, τα κτηματολογικά στοιχεία της απαλλοτρίωσης".

Άρθρο: 5
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα1
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 25

Άρθρο 5

Μνεία δικαιούχων αποζημίωσης.

Η αναγκαστική απαλλοτρίωση αφορά στο πράγμα, ανεξάρτητα από το πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα σε αυτό. Η εσφαλμένη αναγραφή ή και η πλήρης παράλειψη του ονοματεπωνύμου του προσώπου τούτου στην απόφαση κήρυξης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα δεν επηρεάζει το κύρος της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

Άρθρο: 6
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία12

Άρθρο 6

Υποχρεώσεις νομέα ή κατόχου
απαλλοτριωτέου ακινήτου

Ο νομέας ή ο κάτοχος του απαλλοτριωτέου ακινήτου υποχρεούται να επιτρέψει την εκτέλεση επ` αυτού των απαραίτητων προκαταρκτικών εργασιών για την καταμέτρησή του και τη σύνταξη του κτηματολογικού

διαγράμματος και πίνακα.

Η εκτέλεση των εργασιών αυτών δεν πρέπει να παρακωλύει τη χρήση και την κάρπωση του απαλλοτριωτέου ακινήτου. Ο βαρυνόμενος με τη δαπάνη της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης υποχρεούται να αποκαθιστά κάθε βλάβη ή φθορά που προκαλείται από την εκτέλεση των εργασιών αυτών.

Άρθρο:	7
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	14
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	212
Προισχύσασες μορφές άρθρου	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β`

ΣΥΝΤΕΛΕΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ

Άρθρο 7

Τρόποι συντέλεσης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

1. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση συντελείται με την καταβολή στον δικαστικώς αναγνωρισθέντα ή στον αληθινό δικαιούχο της αποζημίωσης που προσδιορίστηκε προσωρινά ή οριστικά κατά τον παρόντα νόμο ή με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γνωστοποίησης ότι η αποζημίωση "η δικαστική δαπάνη, η οποία επιδικάζεται κατά το άρθρο 18 παράγραφος 4, καθώς και η αμοιβή των πληρεξουσίων δικηγόρων" κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κατά το επόμενο άρθρο 8.

"Εάν υπόχρεο για την καταβολή της αποζημίωσης είναι το Δημόσιο, η αναγκαστική απαλλοτρίωση συντελείται και με την έκδοση χρηματικού εντάλματος πληρωμής υπέρ του δικαστικώς αναγνωρισθέντος ή την έκδοση του γραμματίου συστάσεως παρακαταθήκης σε περίπτωση όπου δεν εκδίδεται χρηματικό ένταλμα."

***Το εδάφιο β` αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.5 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#)

(ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.5 ορίζεται επίσης ότι:

"Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις κηρυχθείσες απαλλοτριώσεις για τις οποίες δεν έχει παρακατατεθεί η αποζημίωση των ακινήτων κατά τη δημοσίευση του παρόντος."

Στην περίπτωση της παραγράφου 3 του άρθρου 23 η αναγκαστική απαλλοτρίωση συντελείται κατά τον οριζόμενο σε αυτήν τρόπο.

Εάν υπόχρεος για την καταβολή της αποζημίωσης είναι οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης Α` ή Β` βαθμού, η αναγκαστική απαλλοτρίωση συντελείται και με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γνωστοποίησης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ότι, κατ` εντολή και για λογαριασμό του υπόχρεου, παρακατέθεσε το ίδιο την αποζημίωση, "την επιδικασθείσα κατά το άρθρο 18 παράγραφος 4 δικαστική δαπάνη, καθώς και την αμοιβή των πληρεξουσίων δικηγόρων" κατά τους όρους και τα αποτελέσματα που ορίζονται στο επόμενο άρθρο 8.

*** Οι εντός " " λέξεις του πρώτου και του τέταρτου εδαφίου

προστέθηκαν με το άρθρ.31 εδ.α' και β' Ν. [3130/2003](#), [ΦΕΚ Α 76/28.3.2003](#).

«Αν η συζήτηση για τον πρώτο καθορισμό τιμής μονάδος αποζημίωσης ακινήτου απορριφθεί από το αρμόδιο Δικαστήριο ως απaráδεκτη επειδή ο ιδιοκτήτης είναι άγνωστος ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα, η απαλλοτρίωση συντελείται με την καταβολή ή παρακατάθεση της αποζημίωσης που έχει καθορισθεί δικαστικά για άλλα ομοειδή ακίνητα που περιλαμβάνονται στην ίδια απαλλοτριωτική πράξη, εφόσον ο θιγόμενος ιδιοκτήτης υποβάλλει σχετικό αίτημα στην Αρχή που είναι αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης εντός δέκα ετών από την έκδοση της απόφασης καθορισμού και έχει αναγνωρισθεί ως δικαιούχος της αποζημίωσης.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με την παράγραφο 3γ

άρθρου 39 Ν.4024/2011, ΦΕΚ Α 226/27.10.2011.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.8 άρθρ.28 Ν.3479/2006, ΦΕΚ Α 152/19.7.200, ορίζεται ότι:

"7. Με σκοπό την απόκτηση και των υπολοίπων απομενουσών ιδιοκτησιών στην περιοχή Σχιστό Κορυδαλλού προκειμένου να ολοκληρωθεί στο σύνολό της η απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε με την κοινή υπουργική απόφαση αριθ.

1098945/9007/0010/10.11.2003 (ΦΕΚ 1225 Δ`) για τη δημιουργία του προβλεπόμενου στο άρθρο 1 του ν.2730/1999 (ΦΕΚ 130 Α`) και χωροθετημένου με την παράγραφο 2 του άρθρου 7 του ν. 3207/2003 (ΦΕΚ 302 Α`) Αθλητικού Κέντρου Σχιστού Κορυδαλλού, δύναται η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού να παρακαταθέσει στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το αναλογούν στις συγκεκριμένες αυτές ιδιοκτησίες ποσό της επιδικασθείσας αποζημίωσης και μετά τη λήξη του προβλεπόμενου στην παράγραφο 1 του άρθρου 7 του ν. 2882/2001 (ΦΕΚ 17 Α`) δεκαοκταμήνου, εφόσον συναινούν προς τούτο εγγράφως οι ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:ΒΛ. ΥΑ 149877 ΕΕ 2019 (ΦΕΚ Β 4938/31.12.2019)
" Ρύθμιση ειδικών θεμάτων του «Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων» (ν.2882/2001)."

2. Οπου κατά τις κείμενες διατάξεις προβλέπεται αυτοαποζημίωση του καθ' ου η απαλλοτρίωση, εάν μετά τον επερχόμενο συμψηφισμό παραμένει υπόλοιπο προς καταβολή στον δικαιούχο της αποζημίωσης, η απαλλοτρίωση συντελείται με την καταβολή του υπολοίπου τούτου ή τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γνωστοποίησης για την παρακατάθεση αυτού ή την έκδοση χρηματικού εντάλματος πληρωμής του.

Εάν μετά τον επερχόμενο συμψηφισμό δεν παραμένει υπόλοιπο προς καταβολή στον δικαιούχο της αποζημίωσης, η απαλλοτρίωση συντελείται με

τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γνωστοποίησης για την αυτοαποζημίωση, όπως αυτή προσδιορίζεται, κατά οποιονδήποτε τρόπο, με τη σχετική διοικητική πράξη που συντάσσεται τελικά.

"3. Η απαλλοτρίωση συντελείται και με την καταβολή της αποζημίωσης σε είδος, εφόσον ο δικαιούχος συναινεί σε αυτό με ειδική έγγραφη δήλωσή του. Η ανεπιφύλακτη παραλαβή της αποζημίωσης σε είδος εξομοιώνεται με την έγγραφη συναίνεση.

Αποζημίωση σε άλλο πλην της κυριότητας επί ακινήτου είδος ή με τη μορφή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου επιτρέπεται, με τους όρους των προηγούμενων εδαφίων, μόνο αν οι παραχωρήσεις αυτές προβλέπονται και ρυθμίζονται με ειδική διάταξη. Στις περιπτώσεις αυτές η συντέλεση επέρχεται όταν εκπληρωθούν οι διατυπώσεις που απαιτούνται από τις εφαρμοζόμενες κάθε φορά διατάξεις για την επέλευση των έννομων αποτελεσμάτων της αντίστοιχης δικαιοπραξίας. Η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του Κώδικα εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτήν. Επί κινητών πραγμάτων, η συντέλεση επέρχεται με την παράδοση αυτών στον δικαιούχο ή εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο με τη σύνταξη σχετικού πρωτοκόλλου.

Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται μετά τη δικαστική αναγνώριση του δικαιούχου. Η παράγραφος 5 του άρθρου 8 του Κώδικα εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση αυτήν."

*** Η νέα παρ.3 προστέθηκε με την παρ.2 α' [άρθρ.1](#) Ν. [2985/2002](#),

[ΦΕΚ Α 18/4.2.2002](#).Εναρξη ισχύος την 1.1.2002.

4.(3). Από την κατά τις προηγούμενες παραγράφους συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτριώσης ο υπέρ ού η απαλλοτριώση αποκτά την κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του ακινήτου.

"Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη."

*** Η παρ.3 αναριθμήθηκε σε παρ. 4 και συμπληρώθηκε ως άνω

με την παρ.1 εδάφ.α-β [άρθρ.1 Ν.2985/2002, ΦΕΚ Α 18/4.2.2002](#).

Εναρξη ισχύος την 1.1.2002.

Άρθρο: 7Α

Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα96

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 33

Προισχύσασες μορφές άρθρου 3

*** ΠΡΟΣΟΧΗ:Κατά το [άρθρο 281 Ν.4364/2016, ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#):

"1. Αιτήσεις του άρθρου 7Α του ν. 2882/2001 (Α` 17), που έχουν κατατεθεί πριν τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, εκδικάζονται από το δικαστήριο που ήταν αρμόδιο κατά το χρόνο κατάθεσής τους, τηρουμένων των λοιπών διατάξεων του άρθρου 7Α, όπως διαμορφώνεται δυνάμει των τροποποιήσεων σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο.

2. Η παρ. 4 του [άρθρου 146](#) του ν. [4070/2012, \(Α` 82\)](#) (***) Μεταβατική διάταξη εφαρμογής του άρθρου 125 του νόμου αυτού ([4070/2012](#)) με το οποίο τροποποιήθηκε το παρόν άρθρο) καταργείται.

3. Για εκκρεμείς απαλλοτριώσεις έργων που υπήχθησαν στο άρθρο 7Α του ν. 2882/2001 (Α` 17), αν για οποιονδήποτε λόγο δεν έχουν αποδοθεί τα σχετικά με αυτές ακίνητα, δύναται να υποβληθεί η ειδική αίτηση της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προθεσμίες που ορίζονται σε αυτήν".

"Άρθρο 7Α

"1. Προκειμένου να εκτελεστούν έργα γενικότερης σημασίας για την οικονομία της χώρας είναι δυνατόν με ειδική απόφαση του Εφετείου, που δικάζει «σε μονομελή σύνθεση» με τη διαδικασία του άρθρου 21 του παρόντος, να επιτρέπεται η πραγματοποίηση εργασιών και πριν από τον προσδιορισμό και την καταβολή της αποζημίωσης. Με την απόφαση διατάσσεται η αποβολή του ιδιοκτήτη «νομέα ή κατόχου» από το ακίνητο και η άμεση παράδοση αυτού. Οι απαλλοτριώσεις του προηγούμενου εδαφίου κηρύσσονται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, με την οποία προβλέπεται ρητά η δυνατότητα αυτή. Αν η απαλλοτρίωση έχει κηρυχθεί κατά τις πάγιες διατάξεις και η σχετική ανάγκη ανακύψει μεταγενέστερα, τότε, προκειμένου να ακολουθηθεί η διαδικασία της παραγράφου αυτής, εκδίδεται ειδική πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου «για την υπαγωγή τους στη διαδικασία του παρόντος άρθρου».

Οι απαιτούμενες συμπληρωματικές απαλλοτριώσεις κηρύσσονται κατά τις πάγιες διατάξεις, χωρίς να απαιτείται νέα κάθε φορά πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Με απόφασή του το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να εξουσιοδοτεί το αρμόδιο για την κήρυξη της απαλλοτριώσεως όργανο, να προβαίνει στην κήρυξη απαλλοτριώσεων για την εκτέλεση του έργου, στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου αυτού."

*** Η παρ.1, όπως είχε συμπληρωθεί με την παρ.1 [άρθρου 125 Ν.4070/2012](#),
ΦΕΚ Α 82, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 72](#) παρ.1
Ν. [4313/2014](#),
[ΦΕΚ Α 261/17.12.2014](#),

*** Οι μέσα σε « » λέξεις του πρώτου, δεύτερου και τέταρτου εδαφίου της παρ.1
προστέθηκαν με το άρθρο 280 παρ.1,2 και 3 αντίστοιχα
Ν. [4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

«2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο διαδικασία κινείται με ειδική αίτηση προς το κατά τα ανωτέρω αρμόδιο δικαστήριο, που υποβάλλεται αμελλητί και κατ' απόλυτη προτεραιότητα από τον βαρυνόμενο με τη δαπάνη της απαλλοτριώσεως, είτε αυτοτελώς είτε μαζί με την αίτηση για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης. Η αίτηση και τα συνοδευτικά έγγραφα αυτής υποβάλλονται και σε ψηφιακή μορφή. Το οικείο γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υποχρεούται να υποβάλει τις σχετικές αιτήσεις αμελλητί και

κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Η κλήτευση των ιδιοκτητών στην περίπτωση αυτήν γίνεται κατά τα οριζόμενα στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 19 του παρόντος Κώδικα. Ο αρμόδιος δικαστής υποχρεούται να προσδιορίσει δικάσιμο προς συζήτηση της αίτησης το αργότερο μέχρι την πρώτη εργάσιμη μετά την παρέλευση είκοσι (20) ημερών από την ημέρα κατάθεσής της. Αναβολή της συζήτησης της αίτησης δεν επιτρέπεται. Η απόφαση εκδίδεται υποχρεωτικά εντός ενός (1) μηνός από τη συζήτηση της αίτησης.

Ειδικά για την κατασκευή σιδηροδρομικών έργων με φορέα υλοποίησης την εταιρεία «ΕΡΓΑ ΟΣΕ Α.Ε.», ο αρμόδιος δικαστής υποχρεούται να προσδιορίσει δικάσιμο προς συζήτηση της αίτησης το αργότερο μέχρι την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ημέρα κατάθεσής της. Αναβολή της συζήτησης της αίτησης δεν επιτρέπεται. Η απόφαση εκδίδεται υποχρεωτικά εντός τριών (3) μηνών από τη συζήτηση της αίτησης.».

*** Τα τρία τελευταία εδάφια της παρ.2, όπως αυτή είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 280 παρ.4

Ν. [4364/2016](#), ΦΕΚ Α 13, προστέθηκαν και η παρ. διαμορφώθηκε ως άνω

με το [άρθρο εκατοστό δωδέκατο](#) Ν. [4812/2021](#), [ΦΕΚ Α` 110/30.06.2021](#).

3. Το δικαστήριο, παρέχοντας την άδεια, υποχρεώνει τον βαρυνόμενο με τη δαπάνη της απαλλοτρίωσης να καταθέσει στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, πριν από την κατάληψη του ακινήτου, εύλογο τμήμα της αποζημίωσης, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το 70% της κατά το οικείο σύστημα προσδιοριζόμενης αντικειμενικής αξίας του ακινήτου, άλλως της εκτιμώμενης αποζημίωσης «που έχει το ακίνητο κατά την ημέρα κατάθεσης της αίτησης».

*** Η μέσα σε « » πιο πάνω φράση προστέθηκε στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ.3

με το [άρθρο 280](#) παρ.5 Ν. [4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

[«Η απόφαση του Εφετείου με την οποία παρέχεται η άδεια προσωρινής κατάληψης και καθορίζεται η εύλογη αποζημίωση δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο και δεν παράγει δεδικασμένο ως

προς τον καθορισμό του ύψους της πλήρους αποζημίωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 19 και 20.»]

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.3, το οποίο είχε προστεθεί με την παρ. 2 άρθρου 125

Ν.[4070/2012](#), ΦΕΚ Α 82, ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την παρ.6 [άρθρου 280](#) Ν.[4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#) (στην οποία, εκ παραδρομής προφανώς, αναγράφεται λανθασμένα

" Στο δεύτερο εδάφιο" αντί του ορθού "Το δεύτερο εδάφιο". Βλ. ρύθμιση παρ.5 του παρόντος.

Η εκτίμηση για την αιτία αυτή του ύψους της αποζημίωσης δεν δεσμεύει τον δικαστή του προσωρινού ή οριστικού προσδιορισμού της, η δε διαδικασία για τον προσδιορισμό αυτόν χωρεί αυτοτελώς, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 19 και 20 ή στο άρθρο 21 του παρόντος. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από την επομένη της κήρυξης της απαλλοτρίωσης, να κινήσει τη διαδικασία των άρθρων 26 και 27 του Κώδικα για να αναγνωρισθεί δικαιούχος της αποζημίωσης.

"4. Αν το δικαστήριο παράσχει την αιτηθείσα άδεια, τότε η παράδοση του ακινήτου ενεργείται άμεσα «από τη δημοσίευση της απόφασης» και χωρίς να απαιτείται καμία περαιτέρω ενέργεια, ο δε υπέρ ου υποχρεούται να ζητήσει τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση ή γνώση της απόφασης. Με την απόφαση του Εφετείου διατάσσεται ταυτόχρονα η αποβολή του «ιδιοκτήτη, νομέα ή» κατόχου από το ακίνητο, με τον όρο της κατάθεσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, κατά την προηγούμενη παράγραφο 3, του ευλόγου τμήματος της αποζημίωσης".

*** Οι μέσα σε « » λέξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παρ.4

προστέθηκαν με το άρθρο 280 παρ.7 και 8 αντίστοιχα Ν.[4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

[Η απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.]"

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.4, η οποία είχε αντικατασταθεί ως άνω με το άρθρο 72 παρ.2

Ν.[4313/2014](#), [ΦΕΚ Α 261/17.12.2014](#), ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με το άρθρο 280 παρ.9 Ν.[4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

«5. Κατά της απόφασης του Εφετείου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και με την οποία παρέχεται η άδεια προσωρινής κατάληψης, καθορίζεται η εύλογη αποζημίωση και διατάσσεται η αποβολή του ιδιοκτήτη, νομέα ή κατόχου από το ακίνητο δεν ασκούνται ένδिका μέσα, δεν χωρεί αναστολή εκτέλεσης και δεν παράγεται δεδικασμένο ως προς τον καθορισμό του ύψους της πλήρους αποζημίωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 19 και 20 του παρόντος Κώδικα.»

*** Η πιο πάνω νέα παρ. 5 προστέθηκε με το [άρθρο 280](#) παρ.10 Ν. [4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

6. (5) «Ο βαρυνόμενος με τη δαπάνη της απαλλοτρίωσης, πριν από την κατάληψη του ακινήτου με τις παραπάνω προϋποθέσεις, προβαίνει υποχρεωτικά στην έκδοση υπέρ του δικαιούχου, ειδικού ομολόγου διάρκειας όχι μεγαλύτερης των δεκαοκτώ (18) μηνών, για το υπόλοιπο της αποζημίωσης αυτής ή στην ισόποση παρακατάθεση αυτής υπέρ του δικαιούχου με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που εκδίδεται το ειδικό ομόλογο.»

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.4

[άρθρου 125](#) Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).

Αν ο βαρυνόμενος με τη δαπάνη της απαλλοτρίωσης είναι Ν.Π.Ι.Δ. ή ιδιώτης, τότε, αντί του ομολόγου, παρέχεται αντίστοιχη εγγυητική επιστολή αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος. Το ομόλογο ή η εγγυητική επιστολή επιστρέφονται αν η αποζημίωση καταβληθεί εντός του χρόνου ισχύος τους, άλλως εισπράττονται από τον δικαιούχο. Αν ο βαρυνόμενος δεν καταβάλει στον δικαιούχο το ακάλυπτο υπόλοιπο της προσωρινά ή οριστικά προσδιοριζόμενης αποζημίωσης σε έξι (6) μήνες από την κοινοποίηση, με επιμέλεια του δικαιούχου, της απόφασης για τον προσδιορισμό αυτόν, τότε το υπόλοιπο επιβαρύνεται με τόκο 2% για κάθε μήνα καθυστέρησης, ο δε δικαιούχος διατηρεί το δικαίωμα κατάσχεσης οποιουδήποτε ιδιωτικού περιουσιακού στοιχείου του βαρυνόμενου, ακόμη και αν αυτός είναι το Δημόσιο ή εξομοιούμενο με αυτό Ν.Π.Δ.Δ.. Αν η τελικά προσδιοριζόμενη αποζημίωση είναι μικρότερη από το ποσό του τυχόν εκδοθέντος και εξοφληθέντος ομολόγου,

τότε η διαφορά επιστρέφεται κατά τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

«7. Η κατά το άρθρο αυτό διαδικασία χωρεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Προκειμένου οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου να τηρούνται απαρεγκλίτως, οι σχετικές υποθέσεις προσδιορίζονται και δικάζονται καθ' υπέρβαση του ορισμένου αριθμού υποθέσεων κατά δικάσιμο που τυχόν έχει αποφασισθεί από τις Ολομέλειες των Δικαστηρίων.»

*** Η παράγραφος 6 αναριθμήθηκε σε παρ.7 και αντικαταστάθηκε ως άνω

με το [άρθρο 280](#) παρ.12 Ν. [4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

8. Σε περίπτωση ανάκλησης των απαλλοτριώσεων αυτών κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του Κ.Α.Α.Α. εφαρμόζεται αναλόγως η παράγραφος 6 του άρθρου 12. Επίσης στις απαλλοτριώσεις αυτές εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 25.

*** Οι παράγραφοι 5,6 και 7 αναριθμήθηκαν σε 6,7 και 8 αντίστοιχα

με το άρθρο 280 παρ.11-13 Ν. [4364/2016](#), [ΦΕΚ Α 13/5.2.2016](#).

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του [άρθρου 146](#) Ν. [4070/2012](#), ΦΕΚ Α

82/10.4.2012: "4. Οι διατάξεις του άρθρου 7Α του ν. 2882/2001 (Α` 17), όπως τροποποιούνται με τις διατάξεις του άρθρου 125 του παρόντος, εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που δεν έχει κατατεθεί, μέχρι την έναρξη της ισχύος του, αίτηση του υπόχρεου φορέα για ειδική άδεια για προσωρινή κατάληψη και προσδιορισμό εύλογης αποζημίωσης από το αρμόδιο Εφετείο".

(8. Για τα αναγκαστικώς απαλλοτριωμένα ακίνητα δεν εφαρμόζεται η διαδικασία επίταξης. Η διάταξη της παραγράφου 20 του [άρθρου 6](#) του Ν. [2052/1992](#) ([ΦΕΚ 94 Α`](#)), καθώς και κάθε άλλη αντίθετη διάταξη καταργούνται")

*** Η παρ.8 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ από τότε που ίσχυσε με το [άρθρο 38](#) Ν. [3016/2002](#), ΦΕΚ Α 110.

«9. Επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, η κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ακινήτων εντός σχεδίου πόλεως, καθώς και η σύσταση εμπράγματος δικαιώματος σε βάρος αυτών, με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και Εσωτερικών για την εκτέλεση έργων αναβάθμισης και επέκτασης πολιτικών αεροδρομίων, που συνδέονται άμεσα με την προστασία της δημόσιας ασφάλειας και του δημοσίου συμφέροντος.

Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται υπέρ του Δημοσίου και με δαπάνες του φορέα που ορίζεται στην πράξη απαλλοτρίωσης και θεωρείται κατεπείγουσα, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των παρ. 1 έως και 6.

Μετά την κήρυξη της απαλλοτρίωσης, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προβαίνει στην τροποποίηση του σχεδίου πόλεως, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη το όριο της απαλλοτρίωσης που κηρύχθηκε κατ' εφαρμογή του παρόντος και σύμφωνα με τις ειδικές συνθήκες που διαμορφώνονται λόγω του έργου, στο οποίο αφορά η απαλλοτρίωση.».

*** Η παρ.9 προστέθηκε με το [άρθρο 79](#) Ν. [5042/2023](#), [ΦΕΚ Α 88/10.04.2023](#).

*** Το άρθρο 7α προστέθηκε με την παρ.3 [άρθρ.1](#) Ν. [2985/2002](#), [ΦΕΚ Α 18/4.2.2002](#).
`Εναρξη ισχύος την 1.1.2002.

Άρθρο:	8
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	19
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	88
Προισχύσασες μορφές άρθρου	2

Άρθρο 8
Παρακατάθεση αποζημίωσης

1. "Ο υπόχρεος για την πληρωμή της αποζημίωσης, της κατά το άρθρο 18 παρ. 4 δικαστικής δαπάνης, καθώς και της αμοιβής των πληρεξουσίων δικηγόρων, που προσδιορίστηκαν δικαστικώς, καταθέτει στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π. & Δ.) την αποζημίωση υπέρ δικαιούχου και τη δικαστική δαπάνη και την αμοιβή των πληρεξουσίων δικηγόρων υπέρ του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου."

Εάν το απαλλοτριωμένο ακίνητο βαρύνεται με υποθήκη, κατάσχεση ή διεκδίκηση, η κατάθεση της αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είναι υποχρεωτική.

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την περ.γ`

[άρθρ.31](#) Ν.[3130/2003](#), [ΦΕΚ Α 76/28.3.2003](#).

2. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αποδίδει στο δικαιούχο το ποσό που κατατέθηκε αφού προσκομισθεί σε αυτό τελεσίδικη αναγνωριστική απόφαση "και στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο το ποσό της δικαστικής δαπάνης και την αμοιβή των πληρεξουσίων δικηγόρων".

«Κατ' εξαίρεση, ο υπόχρεος για την πληρωμή της αποζημίωσης δύναται, στην περίπτωση που αυτή δεν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1500) ευρώ, να παρέχει έγγραφη εντολή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων να αποδώσει την κατατεθείσα αποζημίωση στον δικαιούχο χωρίς την προσκόμιση αναγνωριστικής απόφασης αλλά με υποβολή υπεύθυνης δήλωσης σχετικά με την κυριότητά του.»

Εάν για μέρος του ποσού αυτού ορίστηκε Εγγυοδοσία κατά το άρθρο 24 του παρόντος νόμου, τούτο αποδίδεται αφού προσκομισθούν τα δικαιολογητικά παροχής της Εγγυοδοσίας αυτής ή απόφαση με την οποία η οριστική αποζημίωση προσδιορίζεται ίση με την προσωρινή ή μεγαλύτερη από αυτήν.

*** Οι εντός " " λέξεις του πρώτου εδαφίου προστέθηκαν με την

περ.δ´ [άρθρ.31](#) Ν.[3130/2003](#), [ΦΕΚ Α 76/28.3.2003](#).

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με το άρθρο 72 παρ.3

Ν.[4313/2014](#), [ΦΕΚ Α 261/17.12.2014](#).

3. Κάθε διαφορά σχετική με την απόδοση από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στο δικαιούχο του ποσού που κατατέθηκε λύεται οριστικά από το αρμόδιο δικαστήριο της παραγράφου 1 του άρθρου 19 του παρόντος νόμου με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 686 και επόμενων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

4. Με την καταβολή της αποζημίωσης στο δικαιούχο που αναγνωρίστηκε δικαστικώς, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση και ευθύνη απέναντι σε οποιονδήποτε τρίτο διεκδικητή ή δικαιούχο. Ευθύνη απέναντι σε αυτούς έχει εκείνος που εισέπραξε την αποζημίωση.

«5. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υποχρεούται να ενημερώνει αμελλητί και σε κάθε περίπτωση εντός τριάντα (30) ημερών, τον καταθέτη της αποζημίωσης σχετικά με την έκδοση εντάλματος πληρωμής και την είσπραξη αποζημίωσης από αναγκαστική απαλλοτρίωση.»

*** Η παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 1 άρθρου 126

N. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).

«6. Μετά την παρέλευση δεκαετίας από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υποχρεούται να επιστρέψει άμεσα στον καταθέτη τα τυχόν αδιάθετα υπόλοιπα του συσταθέντος γραμματίου παρακαταθήκης, με εξαίρεση εκείνα για τα οποία συντρέχουν οι λόγοι διακοπής της παραγραφής και είναι ενήμερο το Τ.Π.Δ. ή ο υπόχρεος προς καταβολή της αποζημίωσης. Προς τούτο ο καταθέτης γνωστοποιεί στο Τ.Π.Δ. είτε τον οικείο λογαριασμό του, είτε ζητεί τη σύσταση νέου γραμματίου παρακαταθήκης για την αποπληρωμή άλλων απαλλοτριώσεων αρμοδιότητας του υπό όρους και προϋποθέσεις που κανονίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Εφόσον η αξίωση του ιδιοκτήτη δεν έχει παραγραφεί, κατά το άρθρο 10, αυτός στρέφεται κατά του

υπόχρεου προς πληρωμή. Από την κοινοποίηση σχετικής εκτελεστής απόφασης, ο δικαιούχος της απαλλοτρίωσης δικαιούται τόκων υπερημερίας, μέχρι την εξόφληση.»

*** Η παράγραφος 6 προστέθηκε με την παράγραφο 2 άρθρου 126

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παράγραφο 5

του άρθρου 146 του αυτού νόμου:

"5. Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 2882/2001 (Α` 17), που προστίθεται με την παράγραφο 2 του άρθρου 126 του παρόντος, εφαρμόζεται από τη δημοσίευση του παρόντος, στις απαλλοτριώσεις που έχει οποιεδήποτε πριν την ημερομηνία αυτή συμπληρωθεί δεκαετία από της συντελέσεώς τους. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος νόμου, οι καταθέτες των γραμματίων συστάσεως παρακαταθήκης εξ απαλλοτριώσεως γνωστοποιούν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τα στοιχεία των απαλλοτριώσεων που εμπίπτουν στην υποχρέωση επιστροφής των αδιάθετων υπολοίπων".

Άρθρο:	9
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	1
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	153
Προισχύσασες μορφές άρθρου	1

Άρθρο 9

Μεταγραφή - Συνέπειες συντέλεσης

«1. Μετά τη συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ο υπέρ ου αυτή, ως εκ του σκοπού της απαλλοτρίωσης αρμόδιος φορέας, υποχρεούται να ενεργήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση για τη μεταγραφή της απόφασης κήρυξης αυτής, στο κατά τόπον αρμόδιο υποθηκοφυλακείο και Κτηματολογικό Γραφείο, προσκομίζοντας τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, το κτηματολογικό διάγραμμα και τον κτηματολογικό πίνακα της απαλλοτρίωσης, καθώς και αντίγραφο της απόφασης αναγνώρισης δικαιούχων, εφόσον η αναγνώριση έχει γίνει με την ίδια απόφαση με την οποία καθορίστηκε η αποζημίωση. Σε κάθε περίπτωση ο φορέας υπέρ του οποίου έχει κηρυχθεί η απαλλοτρίωση υποχρεούται να τηρεί αρχείο στο οποίο φυλάσσονται η απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, το κτηματολογικό διάγραμμα και ο κτηματολογικός πίνακας της απαλλοτριούμενης έκτασης.»

***Η παρ. 1 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 16](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:ΒΛ. ΥΑ 149877 ΕΕ 2019 ([ΦΕΚ Β 4938/31.12.2019](#))
" Ρύθμιση ειδικών θεμάτων του «Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων» (ν.2882/2001)."

2. Μετά τη συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης κάθε νομέας ή κάτοχος του ακινήτου που απαλλοτριώθηκε υποχρεούται να παραδώσει τούτο ελεύθερο στον υπέρ ου η απαλλοτρίωση μέσα σε δέκα ημέρες από έγγραφη πρόσκληση αυτού, στην οποία αναφέρεται συνοπτικά ο τρόπος της συντέλεσης.

3. Εάν ο νομέας ή ο κάτοχος δεν παραδώσει το ακίνητο τούτο ελεύθερο, διατάσσεται η παράδοση αυτού από το αρμόδιο δικαστήριο της παραγράφου 1 του άρθρου 19 του παρόντος νόμου με την ειδική διαδικασία που ορίζει το άρθρο αυτό.

Το δικαστήριο μπορεί να χορηγήσει προθεσμία για την παράδοση του ακινήτου μέχρι τριάντα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης.

4. Μετά τη συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης κατά το άρθρο 7 του παρόντος νόμου, με βάση την τιμή που καθορίστηκε έπειτα από κλήτευση ή παράσταση των φερόμενων ως ιδιοκτητών στα κτηματολογικά στοιχεία, κάθε εμπράγματο δικαίωμα επί του ακινήτου οποιουδήποτε τρίτου, είτε αυτός έλαβε μέρος είτε όχι, ακόμη και αν δεν κλητεύτηκε στη δίκη για τον καθορισμό της αποζημίωσης, μετατρέπεται σε ενοχική

αξίωση επί της αποζημίωσης που παρακατατέθηκε ή κατά εκείνου που εισέπραξε την αποζημίωση ή κατά του υπέρ ου εκδόθηκε το χρηματικό ένταλμα πληρωμής.

Οποιος δεν κλητεύτηκε ούτε έλαβε μέρος στη δίκη για τον καθορισμό της αποζημίωσης δικαιούται να ασκήσει με αίτηση την αξίωσή του για καθορισμό μεγαλύτερης οριστικής αποζημίωσης, κατά το άρθρο 21 του παρόντος νόμου, μέσα σε πέντε έτη από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης και, σε περίπτωση που αποδεδειγμένα έχει λάβει γνώση, μέσα σε έξι μήνες από τότε που αυτός έλαβε γνώση.

5. «Όταν η εκτέλεση δημοσίων έργων επισπεύδεται από το δημόσιο, η αποβολή των εγκατεστημένων στα ακίνητα διατάσσεται οριστικά και τελεσίδικα με την απόφαση καθορισμού της προσωρινής αποζημίωσης, υπό τον όρο της προηγούμενης συντέλεσης της, κατά τις διατάξεις του άρθρου 7. Για την εφαρμογή της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται σχετικό αίτημα από το δημόσιο, με την αίτηση καθορισμού της αποζημίωσης ή και με τις προτάσεις του που κατατίθενται στην περίπτωση αυτή δύο (2) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν τη δικάσιμο.»

"Όταν η εκτέλεση δημοσίων έργων επισπεύδεται από το Δημόσιο ή αφορά έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αποβολή των εγκατεστημένων στα ακίνητα διατάσσεται οριστικά και τελεσίδικα με την απόφαση καθορισμού της προσωρινής αποζημίωσης, υπό τον όρο της προηγούμενης συντέλεσης της, κατά τις διατάξεις του άρθρου 7. Για την εφαρμογή της διάταξης των προηγούμενων εδαφίων υποβάλλεται σχετικό αίτημα από το Δημόσιο ή τον υπόχρεο προς αποζημίωση, με την αίτηση καθορισμού της αποζημίωσης ή και με τις προτάσεις που κατατίθενται στην περίπτωση αυτή δύο (2) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες από τη δικάσιμο."

***Το εντος "" εδάφιο προστέθηκε με τη παρ.6 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#)

(ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.6 ορίζεται επίσης ότι:

"Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις απαλλοτριώσεων για τις οποίες εκκρεμεί η συζήτηση του προσωρινού καθορισμού της αποζημίωσης κατά τη δημοσίευση του παρόντος."

*** Η παράγραφος 5 προστέθηκε με την παράγραφο 3 άρθρου 126

Ν.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα με την παράγραφο 6

του άρθρου 146 του αυτού νόμου:

"6. Η διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 2882/2001 (Α` 17), που προστίθεται με την παρ. 3 του άρθρου 126 του παρόντος, εφαρμόζεται στις απαλλοτριώσεις που δεν έχει συζητηθεί η αίτηση καθορισμού προσωρινής τιμής μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 97 παρ.3 Ν.[4199/2013](#), [ΦΕΚ Α 216/11.10.2013](#), ορίζεται ότι:

"Οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 5, 11 παρ. 6 περίπτωση γ`, 12 παρ. 1 και παρ. 3 και 27 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (κ.ν. 2882/2001, Α` 17), όπως ισχύει σήμερα, που ισχύουν για το Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως και σε όλα τα Ν.Π.Ι.Δ., που έχουν τη μέριμνα και την υποχρέωση καταβολής των σχετικών αποζημιώσεων, για τη διενέργεια των, υπέρ άλλων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, απαλλοτριώσεων ιδιοκτησιών, προκειμένου να εκτελεστούν συγχρηματοδοτούμενα έργα υψίστης εθνικής σημασίας και ωφελείας για την εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο".

Άρθρο:	10
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	2
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	70
Προισχύσασες μορφές άρθρου	2

Άρθρο 10
Παραγραφή

«1. Η αξίωση για την είσπραξη της αποζημίωσης που προσδιορίσθηκε προσωρινά ή οριστικά παραγράφεται μετά την παρέλευση επταετίας από τη συντέλεση της απαλλοτριώσεως, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7. Εάν η οριστική αποζημίωση καθορισθεί μετά τη συντέλεση της απαλλοτριώσεως, η αξίωση για την είσπραξη της τυχόν διαφοράς μεταξύ

οριστικής και προσωρινής αποζημίωσης παραγράφεται μετά την παρέλευση πενταετίας από τη δημοσίευση της απόφασης που καθορίζει την οριστική τιμή.»

*** Η παράγραφος 1, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 [άρθρου 126](#) Ν. [4070/2012](#), ΦΕΚ Α 82/10.4.2012, τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 17](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)). Σύμφωνα δε με την παρ. 6 του άρθρου 82 του ως άνω νόμου, όπως αυτή προστέθηκε με το [άρθρο 99](#) του Ν. [5036/2023](#) ([ΦΕΚ Α` 77/28.03.2023](#)):

«6. Το άρθρο 17, περί χρόνου παραγραφής της αξίωσης για την είσπραξη της αποζημίωσης που προσδιορίσθηκε προσωρινά ή οριστικά, εφαρμόζεται στις απαλλοτριώσεις που κηρύσσονται από τις 30.6.2022 και εφεξής. Η παρούσα ισχύει από τις 30.6.2022.»

2. Η Παραγραφή διακόπτεται και με την ενέργεια πράξεων του δικαιούχου της αποζημίωσης που αποβλέπουν: α) στη δικαστική ή διοικητική αναγνώριση, β) στην είσπραξη μέρους ή του συνόλου της αποζημίωσης και γ) στον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης.

3. Το δικαίωμα για δικαστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης δεν υπόκειται στην Παραγραφή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο:	11
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα ⁶⁷	
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	312
Προισχύσασες μορφές άρθρου	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ`

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΡΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ

Άρθρο 11

Ανάκληση και άρση μη συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

1. Η αρχή που κήρυξε την αναγκαστική απαλλοτρίωση δύναται με απόφασή

της να την ανακαλέσει, ολικώς ή μερικώς, πριν συντελεσθεί, τηρώντας τη διαδικασία που ορίζεται από το άρθρο 1 για την κήρυξη αυτής.

2. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση ανακαλείται υποχρεωτικά με πράξη της αρχής η οποία την έχει κηρύξει, ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου που πιθανολογεί εμπράγματο δικαίωμα στο απαλλοτριωμένο ακίνητο, εάν μέσα σε τέσσερα έτη από την κήρυξή της δεν ασκηθεί αίτηση για το δικαστικό καθορισμό της αποζημίωσης ή δεν καθορισθεί αυτή εξωδίκως. Η αίτηση είναι απαράδεκτη εάν ασκηθεί μετά την πάροδο έτους από την παρέλευση της τετραετίας αυτής, σε κάθε δε περίπτωση μετά τη δημοσίευση της απόφασης καθορισμού της αποζημίωσης.

Η πράξη ανάκλησης της απαλλοτρίωσης εκδίδεται μέσα σε τέσσερις μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων, ανάπτυξη οικιστικών περιοχών και για αρχαιολογικούς σκοπούς.

«3. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως εάν δεν συντελεστεί μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης προσωρινού καθορισμού της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας οριστικού καθορισμού αυτής, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης. Η αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης αρχή υποχρεούται να εκδώσει μέσα σε έξι (6) μήνες από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου βεβαιωτική πράξη για την επελθούσα αυτοδίκαιη άρση. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εφόσον οι θιγόμενοι ιδιοκτήτες επιθυμούν τη διατήρηση της απαλλοτρίωσης που άρθηκε αυτοδίκαια λόγω παρέλευσης της ως άνω δεκαοκτάμηνης προθεσμίας, μπορούν να υποβάλλουν αίτηση και υπεύθυνη δήλωση μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την παρέλευση της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου προς τον υπέρ ου η απαλλοτρίωση φορέα περί διατήρησης της απαλλοτρίωσης και καταβολής της δικαστικά καθορισμένης προσωρινής ή οριστικής αποζημίωσης. Αν το παραπάνω αίτημα γίνει δεκτό από τον υπέρ ου η απαλλοτρίωση, ως εκ του σκοπού της απαλλοτρίωσης αρμόδιο φορέα, ο οποίος υποχρεούται στην καταβολή της αποζημίωσης, δεν επιτρέπεται ο ανακαθορισμός της αποζημίωσης ή η αναζήτηση τόκων υπερημερίας.

Οι διατάξεις του τέταρτου και πέμπτου εδαφίου της παρ. 1 εφαρμόζονται και σε απαλλοτριώσεις που έχουν κηρυχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και έχει επέλθει αυτοδίκαιη άρση, λόγω παρέλευσης της δεκαοκτάμηνης προθεσμίας.

Κατ' εξαίρεση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου στις περιπτώσεις που υφίσταται κατάληψη του ακινήτου κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει δήλωση διατήρησης της απαλλοτρίωσης μέχρι 31.12.2018 με την προϋπόθεση ότι δεν έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο των δέκα (10) ετών από τον χρόνο που έχει επέλθει η αυτοδίκαιη άρση αυτής. Στην περίπτωση αυτή η δήλωση διατήρησης της απαλλοτρίωσης γίνεται υποχρεωτικά αποδεκτή από την αρχή που έχει κηρύξει την απαλλοτρίωση, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου.»

***Η παρ.3, όπως είχε τροποποιηθεί με την παρ. 3α άρθ. 39 Ν. [4024/2011](#), [ΦΕΚ Α 226/27.10.2011](#) και το [άρθρο 74](#) Ν. [4530/2018](#), [ΦΕΚ Α 59/30.3.2018](#), τροποποιήθηκε εκ νέου και διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 18](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:ΒΛ. ΥΑ 149877 ΕΞ 2019 ([ΦΕΚ Β 4938/31.12.2019](#)) " Ρύθμιση ειδικών θεμάτων του «Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων» (ν.2882/2001)."

4. Εάν περάσουν άπρακτες οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους 2 και 3 προθεσμίες ή εκδοθεί πράξη αρνητική, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να ζητήσει από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το απαλλοτριωμένο ακίνητο, την έκδοση δικαστικής απόφασης, με την οποία να ακυρώνεται η προσβληθείσα πράξη ή παράλειψη και να βεβαιώνεται η αυτοδίκαιη ή υποχρεωτικώς επελθούσα άρση της απαλλοτρίωσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία που ορίζεται από τον [Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας](#) (ν. [2717/1999](#)), πλην του άρθρου 66 αυτού. Στη δίκη καλείται ο υπέρ ου η απαλλοτρίωση και το Δημόσιο. Η εκδιδόμενη απόφαση είναι ανέκκλητη.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Με την παρ.2 άρθρ.1 ΠΝΠ της από 21.12.2001,ΦΕΚ Α 288

Ορίζεται ότι:

"2. Αρμόδιο να αποφαινεται ανεκκλήτως και με την ίδια διαδικασία για διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, είναι το δικαστήριο του άρθρου 11 παράγραφος 4 του Κ.Α.Α.Α. Η περίπτωση στ` της παραγράφου 1 του [άρθρου 1](#) του Ν. [702/1977](#) ([ΦΕΚ 268 Α`](#)), όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 του [άρθρου 1](#) του Ν. [2944/2001](#) ([ΦΕΚ 222 Α`](#)), καταργείται".

(Ισχύς από 1.1.2002).

5. Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου εκδιδόμενες αποφάσεις και πράξεις υποβάλλονται με επιμέλεια κάθε

ενδιαφερομένου στον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών και καταχωρίζονται από αυτόν στις μερίδες του ακινήτου και του ιδιοκτήτη.

Η καταχώριση αυτή δεν υπόκειται σε τέλη χαρτοσήμου και δικαιώματα μεταγραφής.

«6. Πριν παρέλθει χρονικό διάστημα έξι μηνών από την ανάκληση ή την άρση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δεν επιτρέπεται, χωρίς συναίνεση του ιδιοκτήτη, η κήρυξη νέας απαλλοτρίωσης του ίδιου ακινήτου για τον ίδιο σκοπό.»

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 3β

[άρθρου 39](#) Ν. [4024/2011](#), [ΦΕΚ Α 226/27.10.2011](#).

Εάν η ανάκληση ή άρση επαναληφθεί, η προθεσμία αυτή διπλασιάζεται

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας των προηγούμενων εδαφίων, η Διοίκηση δεν κωλύεται να προχωρήσει στις κατά νόμο προκαταρκτικές ενέργειες για την κήρυξη της νέας απαλλοτρίωσης.

Οι κατά τα προηγούμενα εδάφια της παρούσας παραγράφου προθεσμίες για την κήρυξη νέας απαλλοτρίωσης δεν ισχύουν: α) προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων και ανάπτυξη οικιστικών περιοχών, β) προκειμένου περί απαλλοτριώσεων για ανέγερση νοσοκομείων και σχολικών κτιρίων, για ανοικοδόμηση οικισμών που έχουν πληγεί από θεομηνίες, καθώς και για στρατιωτικούς ή αρχαιολογικούς σκοπούς και

«γ) Προκειμένου περί των λοιπών απαλλοτριώσεων υπέρ του Δημοσίου, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Ο.Τ.Α. Α` και Β` βαθμού, οργανισμών κοινής ωφέλειας, κοινωφελών ιδρυμάτων και δημοσίων επιχειρήσεων, εάν η ανάκληση ή άρση της απαλλοτρίωσης αφορά τμήμα μόνο της έκτασης το οποίο δεν

υπερβαίνει το 20% του συνολικού εμβαδού αυτής. Ειδικά προκειμένου περί απαλλοτριώσεων συντελεσμένων ή μη που έχουν κηρυχθεί οποτεδήποτε υπέρ και με δαπάνες του Ε.Ο.Τ., εφόσον η αξιοποίηση της υπολειπόμενης απαλλοτριωθείσας έκτασης καθίσταται δυσχερής σύμφωνα με τον σκοπό της απαλλοτρίωσης μετά την ανάκληση ή άρση της απαλλοτρίωσης οιαδήποτε τμημάτων αυτής, ανεξάρτητα της έκτασης που αυτά καταλαμβάνουν».

*** Η περίπτωση γ' αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 17 παρ.5

Ν. [3986/2011](#), [ΦΕΚ Α 152/1.7.2011](#).

Στις περιπτώσεις α` και β` του εδαφίου αυτού πρέπει να βεβαιώνεται στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της νέας απαλλοτρίωσης η πρόβλεψη της απαιτούμενης γι` αυτήν δαπάνης.

«Εάν η απόφαση κήρυξης της απαλλοτρίωσης ακυρωθεί δικαστικώς ή ανακληθεί διοικητικώς ως παράνομη ή έχουν καταληφθεί τα απαλλοτριούμενα ακίνητα με τη διαδικασία της επίταξης, επιτρέπεται η κήρυξη απαλλοτρίωσης του ίδιου ακινήτου και για τον ίδιο σκοπό, με τις νόμιμες προϋποθέσεις και διαδικασία, χωρίς την υποχρέωση τήρησης των προθεσμιών των δύο πρώτων εδαφίων της παρούσας παραγράφου.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.6 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 5 άρθρου 126

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παράγραφο 8

του άρθρου 146 του αυτού νόμου:

"Η παρ. 6 του άρθρου 11 του ν. 2882/2001 (Α` 17), όπως τροποποιείται με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 127 του παρόντος και οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 12 του ν. 2882/2001 (Α` 17), όπως τροποποιούνται με το άρθρο 128 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται και στις απαλλοτριώσεις που κηρύχτηκαν πριν την έναρξη ισχύος του και εφόσον κατά το χρόνο αυτόν έχει ήδη καθορισθεί και κοινοποιηθεί στον αιτούντα την ανάκληση της απαλλοτρίωσης το ύψος της καταβλητέας αποζημίωσης, για την παρακατάθεση της ισχύουν οι διατάξεις των τριών πρώτων εδαφίων της παραγράφου 4 και η ανάκληση θεωρείται συντελεσθείσα με την παρακατάθεση της πρώτης δόσης".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 97 παρ.3 Ν.[4199/2013](#), [ΦΕΚ Α 216/11.10.2013](#), ορίζεται ότι:

"Οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 5, 11 παρ. 6 περίπτωση γ', 12 παρ. 1 και παρ. 3 και 27 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (κ.ν. 2882/2001, Α` 17), όπως ισχύει σήμερα, που ισχύουν για το Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως και σε όλα τα Ν.Π.Ι.Δ., που έχουν τη μέριμνα και την υποχρέωση καταβολής των σχετικών αποζημιώσεων, για τη διενέργεια των, υπέρ άλλων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, απαλλοτριώσεων ιδιοκτησιών, προκειμένου να εκτελεστούν συγχρηματοδοτούμενα έργα υψίστης εθνικής σημασίας και ωφελείας για την εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο".

Άρθρο:	12
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	17
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	243
Προισχύσασες μορφές άρθρου	4

Άρθρο 12

Ανάκληση συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

«1. Συντελεσμένη αναγκαστική απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε υπέρ: α) του Δημοσίου, β) νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, γ) Ο.Τ.Α. Α` και Β` βαθμού, δ) επιχειρήσεων που ανήκουν στο Δημόσιο και σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ε) οργανισμών κοινής ωφέλειας δύναται να ανακληθεί ολικώς ή μερικώς εφόσον η αρμόδια υπηρεσία κρίνει ότι δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του αρχικού ή άλλου σκοπού που χαρακτηρίζεται από το νόμο ως δημόσιας ωφέλειας και αποδέχεται την ανάκληση ο καθ` ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτητήτης. Προς τον σκοπό αυτόν, η υπηρεσία ή ο φορέας υπέρ του οποίου είχε κηρυχτεί η απαλλοτρίωση υποβάλλει, μετά από την ολοκλήρωση του έργου ή σε κάθε περίπτωση μετά από δέκα (10) έτη μετά τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, την κατά περίπτωση αρμόδια για τη κήρυξη της απαλλοτρίωσης υπηρεσία, κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα με απαλλοτριωθέντα ακίνητα τα οποία δεν χρησιμοποιήθηκαν, εν όλω ή εν μέρει και δεν προβλέπεται στο άμεσο διάστημα η χρήση τους, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία ανάκλησης της απαλλοτρίωσης αυτών.

1α. Το απαλλοτριωμένο ακίνητο δύναται να διατεθεί ελεύθερα, εάν ο καθ` ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτητήτης δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ανάκληση ή δεν απαντήσει μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη λήψη σχετικής πρόσκλησης. Κατ` εξαίρεση η

αρμόδια υπηρεσία δεν είναι υποχρεωμένη να απευθύνει πρόκληση στον προηγούμενο ιδιοκτήτη ή στους καθολικούς διαδόχους του, αν έχουν παρέλθει είκοσι (20) έτη από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, χωρίς να έχει υποβληθεί αίτημα ανάκλησης.

Για την ελεύθερη διάθεση των ως άνω ακινήτων, η αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης υπηρεσία αποστέλλει τα διαβιβασθέντα κατά την παράγραφο 1 στοιχεία (κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα) στην αρμόδια για τη διαχείριση των ακινήτων του φορέα υπηρεσία και προκειμένου για το Δημόσιο, στην αρμόδια για τη καταγραφή και διαχείριση των ακινήτων υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών.

Εάν το απαλλοτριωμένο ακίνητο χρησιμοποιήθηκε πραγματικά για το σκοπό που απαλλοτριώθηκε και μεταγενεστέρως μόνον έπαψε για οποιονδήποτε λόγο να χρησιμοποιείται, τότε θεωρείται ότι εκπληρώθηκε ο σκοπός της απαλλοτρίωσης και δεν είναι δυνατή η ανάκληση αυτής. Στην περίπτωση αυτή το ακίνητο δύναται να διατεθεί ελεύθερα».

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 55](#) παρ.1 Ν. [4663/2020](#), [ΦΕΚ Α 30/12.2.2020](#).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 97 παρ.3 Ν. [4199/2013](#), [ΦΕΚ Α 216/11.10.2013](#), ορίζεται ότι:

"Οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 5, 11 παρ. 6 περίπτωση γ', 12 παρ. 1 και παρ. 3 και 27 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (κ.ν. 2882/2001, Α` 17), όπως ισχύει σήμερα, που ισχύουν για το Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως και σε όλα τα Ν.Π.Ι.Δ., που έχουν τη μέριμνα και την υποχρέωση καταβολής των σχετικών αποζημιώσεων, για τη διενέργεια των, υπέρ άλλων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, απαλλοτριώσεων ιδιοκτησιών, προκειμένου να εκτελεσθούν συγχρηματοδοτούμενα έργα ψίστης εθνικής σημασίας και ωφελείας για την εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: ΒΛ. ΥΑ 149877 ΕΞ 2019 ([ΦΕΚ Β 4938/31.12.2019](#)) " Ρύθμιση ειδικών θεμάτων του «Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων» (ν.2882/2001)."

2. Συντελεσμένη απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε υπέρ ιδιωτών ή νομικών

προσώπων ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση όσων υπάγονται στην προηγούμενη παράγραφο, ανακαλείται υποχρεωτικώς, ύστερα από αίτηση του καθ' ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτητή, η οποία υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός έτους από την παρέλευση πενταετίας από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, εφόσον μέσα στην πενταετή αυτή προθεσμία το απαλλοτριωμένο δεν χρησιμοποιήθηκε για την εκπλήρωση του σκοπού της απαλλοτρίωσης ή δεν έχει εκτελεσθεί προς τούτο μέρος των απαιτούμενων εργασιών το οποίο υπερβαίνει, κατ' αξίαν, το ένα τρίτο. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση τις μελέτες που έχουν υποβληθεί και έχουν εγκριθεί. Η παράγραφος 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή.

Η απαλλοτρίωση δύναται να ανακληθεί και πριν παρέλθει πενταετία, εάν η αρμόδια υπηρεσία διαπιστώσει ότι η πραγματοποίηση του σκοπού κατέστη ανέφικτη και ο καθ' ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτητή δηλώσει ότι επιθυμεί την ανάκληση. Εάν ο ιδιοκτήτης αυτός δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ανάκληση, ή δεν απαντήσει μέσα σε τρεις μήνες από τη λήψη της σχετικής πρόσκλησης, δεν δύναται μεταγενεστέρως να ασκήσει το δικαίωμα για ανάκληση, εάν το απαλλοτριωμένο ακίνητο δεν χρησιμοποιηθεί μέσα στην πενταετή προθεσμία.

Η ανάκληση δύναται να γίνει οποτεδήποτε, εφόσον συναινούν ο υπέρ και ο καθ' ου η απαλλοτρίωση.

«3. Η κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου ολική ή μερική ανάκληση της απαλλοτρίωσης, γίνεται με απόφαση της Αρχής η οποία την έχει κηρύξει και με την διαδικασία που

ορίζεται στο άρθρο 1, ύστερα από καταβολή, στο δημόσιο ή άλλο πρόσωπο που βαρύνεται με την δαπάνη της απαλλοτρίωσης, αποζημίωσης ίσης με την αξία του ακινήτου κατά τον χρόνο προσδιορισμού αυτής, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην παρ. 4.

Ο καθορισμός της καταβλητέας αποζημίωσης γίνεται: α) με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, εάν η δαπάνη της απαλλοτρίωσης βαρύνει τις πιστώσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού και β) σε κάθε άλλη περίπτωση με απόφαση του υπέρ ου η απαλλοτρίωση, ως εκ του σκοπού αρμόδιου φορέα.

Για τον καθορισμό του ποσού της αποζημίωσης του ακινήτου, γνωμοδοτεί η Επιτροπή της παρ. 1 του άρθρου 15, ή Ανεξάρτητος Πιστοποιημένος Εκτιμητής κατά την κρίση του αρμόδιου φορέα, εντός δύο (2) μηνών από τη διαβίβαση του σχετικού φακέλου. Ως κριτήρια για την εκτίμηση της αξίας του ακινήτου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η αξία που έχουν κατά τον κρίσιμο χρόνο καθορισμού της, παρακείμενα και ομοειδή ακίνητα, καθώς και οι δυνατότητες προσόδου του ακινήτου. Η εκτιμώμενη αξία του ακινήτου δεν μπορεί να είναι μικρότερη της αντικειμενικής του αξίας.

Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς το ύψος της επιστρεπτέας αποζημίωσης, ο οριστικός καθορισμός της γίνεται κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου στα αρμόδια δικαστήρια κατά τα άρθρα 18 έως 25 του παρόντος, η οποία ασκείται εντός εξήντα (60) ημερών, από της κοινοποιήσεως της απόφασης καθορισμού της. Στην περίπτωση αυτή, ο αρμόδιος δικαστής προσδιορίζει δικάσιμο προς συζήτηση της αίτησης σε χρόνο όχι βραχύτερο από τριάντα (30) ημέρες και όχι μακρότερο από εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεση της και συγχρόνως διατάσσει να επιδοθεί η αίτηση με την πράξη προσδιορισμού δικασίμου, με επιμέλεια του αιτούντος και τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από την δικάσιμο, σε κάθε ενδιαφερόμενο. Κατά τα λοιπά ισχύουν, αναλογικώς εφαρμοζόμενα, οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 19.

Εάν ο καθ' ου η απαλλοτρίωση δεν έχει εισπράξει την αποζημίωση που έχει παρακατατεθεί ως επιστρεπτέο από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ποσό καθορίζεται μόνο το ποσό της αποζημίωσης που έχει παρακατατεθεί χωρίς αναπροσαρμογή.

Η Επιτροπή του άρθρου 15 είναι αρμόδια για τον καθορισμό του ποσού της επιστρεπτέας αποζημίωσης ύστερα από αίτηση του αρμόδιου από τον σκοπό της απαλλοτρίωσης φορέα.

Επίσης, εάν ο καθ' ου η απαλλοτρίωση δεν έχει εισπράξει την αποζημίωση για την οποία έχει εκδοθεί χρηματικό ένταλμα πληρωμής κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 7, ως επιστρεπτέο ποσό καθορίζεται μόνο το ποσό της αποζημίωσης του οποίου έχει ενταλθεί η πληρωμή, χωρίς αναπροσαρμογή.»

***Η παρ. 3, όπως είχε τροποποιηθεί προηγούμενα, τροποποιήθηκε εκ νέου και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ.1 του [άρθρου 19](#) του Ν.[4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

«4. Μετά την κοινοποίηση της απόφασης καθορισμού επιστρεπτέας αποζημίωσης ο καθ' ου προβαίνει στην εφάπαξ παρακατάθεση ποσού ίσου με το τριάντα τοις εκατό (30%) της αξίας του ακινήτου που έχει καθορισθεί αρμοδίως, κατά την προηγούμενη παράγραφο στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με δικαιούχο τον φορέα υπέρ του οποίου έχει συντελεσθεί η απαλλοτρίωση. Το ως άνω ποσοστό παρακατατίθεται εντός τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης καθορισμού της αξίας του ακινήτου από την αρμόδια για την ανάκληση της απαλλοτρίωσης αρχή. Το υπόλοιπο ποσοστό της επιστρεπτέας αποζημίωσης παρακατατίθεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε τέσσερις τριμηνιαίες δόσεις. Τα ως άνω ποσά αποδίδονται εκ μέρους του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στον υπέρ ου η απαλλοτρίωση δικαιούχο μετά την εμπρόθεσμη κατάθεση του συνόλου της επιστρεπτέας αποζημίωσης, οπότε εκδίδεται απόφαση ανάκλησης από την αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης αρχή. Αν οι δόσεις δεν παρακατατεθούν εντός του προβλεπόμενου χρόνου, η ανάκληση θεωρείται αυτοδικαίως ματαιωθείσα και τα ποσά που κατέβαλε ο αιτών την ανάκληση θεωρούνται επιστρεπτέα, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα. Νέα αίτηση για ανάκληση της συντελεσμένης απαλλοτρίωσης δεν δύναται να κατατεθεί πριν την παρέλευση πενταετίας από την κοινοποίηση της απόφασης καθορισμού της επιστρεπτέας αποζημίωσης.»

*** Η παρ. 4, όπως αντικαταστάθηκε με [άρθρο 127](#) παρ.2 Ν.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#) και σύμφωνα με όσα

ορίζονται στην παρ. 8 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, τροποποιήθηκε εκ νέου και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ. 2 του [άρθρου 19](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

5. Η απόφαση ανάκλησης της απαλλοτρίωσης μεταγράφεται, με επιμέλεια κάθε ενδιαφερομένου, στα βιβλία μεταγραφών. Χωρίς μεταγραφή της απόφασης αυτής δεν ανακτάται η κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα από τον καθ' ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτήτη, ούτε αποσβέννυται το εμπράγματο δικαίωμα που τυχόν έχει συσταθεί με την απαλλοτρίωση επί του ακινήτου.

Για τη μεταγραφή της απόφασης ανάκλησης της απαλλοτρίωσης δεν απαιτείται καταβολή οποιωνδήποτε τελών, φόρων ή δικαιωμάτων υπέρ Δημοσίου ή τρίτων.

6. Εάν, μέχρι να ανακληθεί η συντελεσμένη απαλλοτρίωση, έγιναν στο απαλλοτριωμένο ακίνητο μεταβολές από τις οποίες γεννώνται απαιτήσεις του υπέρ ου ή του καθ' ου η απαλλοτρίωση, οι σχετικές διαφορές υπάγονται στην αρμοδιότητα του εφετείου στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η απαλλοτριούμενη έκταση ή το μεγαλύτερο μέρος αυτής και δικάζονται κατά την ειδική διαδικασία του άρθρου 19.

Η απόφαση του εφετείου υπόκειται σε Αναίρεση κατά τα οριζόμενα από το άρθρο 22.

7. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση ανάκλησης της απαλλοτρίωσης κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης του άρθρου 12 του παρόντος ΚΑΑ βλέπε σχετικά στις υπ` αριθμ. 1203/2009, 1204/2009, 1205/2009, 1581/2009, 2197/2009, 2200/2009, 2216/2009, 2372/2009, 2153/2010 αποφάσεις ΣΤΕ.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης του άρθρου 12 του παρόντος ΚΑΑ βλέπε σχετικά στις υπ` αριθμ. 615/2012, 616/2012, 22/2012 αποφάσεις ΣΤΕ.

Άρθρο:	13
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	1
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	407
Προσχύσασες μορφές άρθρου	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ`

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Άρθρο 13

Υπολογισμός της αξίας απαλλοτριωμένου ακινήτου

«1. Η αποζημίωση πρέπει να είναι πλήρης και να ανταποκρίνεται στην αξία του απαλλοτριωμένου ακινήτου κατά το χρόνο της συζήτησης ενώπιον του δικαστηρίου για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης ή, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό, κατά το χρόνο της συζήτησης για τον προσδιορισμό αυτόν.

Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά τον χρόνο συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό, εφόσον αυτή υπερβαίνει την κατά τον χρόνο συζήτησης για τον προσωρινό προσδιορισμό αξία του απαλλοτριωμένου ακινήτου. Ως κριτήριο για την εκτίμηση της αξίας του απαλλοτριωμένου ακινήτου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η αξία που έχουν κατά τον κρίσιμο χρόνο παρακείμενα και ομοειδή ακίνητα, που προσδιορίζεται κυρίως από την αντικειμενική αξία, τα τιμήματα σε συμβόλαια μεταβίβασης κυριότητας ακινήτων, τα οποία συντάχθηκαν κατά το χρόνο της κήρυξης της απαλλοτρίωσης, καθώς και η πρόσοδος του απαλλοτριωμένου.».

*** Το δεύτερο εδάφιο συμπληρώθηκε και η παρ.1, όπως είχε συμπληρωθεί με

την παρ.4 [άρθρ.1](#) Ν. [2985/2002](#), ΦΕΚ Α 18, και την παρ.1 [άρθρ.9](#) Ν. [3193/2003](#), ΦΕΚ Α 266, διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 61](#) Ν. [5016/2023](#), [ΦΕΚ Α` 21/04.02.2023](#).

2. Ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριωμένου μετά τη δημοσίευση της πράξης της απαλλοτρίωσης και μόνο εξαιτίας της δεν λαμβάνεται υπόψη. Επίσης δεν υπολογίζεται ανατίμηση προερχόμενη από ενέργειες του ιδιοκτήτη στο απαλλοτριούμενο, που έγιναν μετά την οριζόμενη από το άρθρο 3 ανακοίνωση της απαλλοτρίωσης και μόνο εξαιτίας αυτής.

«Ομοίως, δεν λαμβάνεται υπόψη ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριωμένου, μετά την θεσμοθέτηση ζώνης αστικής ανάπτυξης ή μετά τη θεσμοθέτηση ζωνών για μελλοντική πολεοδόμηση.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.2 προστέθηκε με άρθρο 128 παρ.1

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις.

3. Ο καθ' ου η απαλλοτρίωση δεν υπόκειται σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος για την αποζημίωση που εισπράττει.

«4. Εάν απαλλοτριωθεί τμήμα ακινήτου με αποτέλεσμα η αξία του τμήματος που απομένει στον ιδιοκτήτη να μειωθεί σημαντικά σε σχέση με την κύρια ή αποδεδειγμένως υφιστάμενη δευτερεύουσα κατά προορισμό χρήση, μπορεί να προσδιορίζεται με την απόφαση καθορισμού της αποζημίωσης και ιδιαίτερη αποζημίωση για το τμήμα που απομένει στον ιδιοκτήτη και η οποία καταβάλλεται μαζί με την αποζημίωση για το απαλλοτριούμενο. Για τον προσδιορισμό της ιδιαίτερης

αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο, ιδίως, η κατάσταση του ακινήτου πριν και μετά την απαλλοτρίωση, η σημαντική επιδείνωση των γεωμετρικών στοιχείων και της οικονομικής και εμπορικής εκμεταλλεύσεως αυτού, όπως επίσης ότι η ζημία του απομένοντος θα επέλθει μετά βεβαιότητας μετά την απότμηση του απαλλοτριούμενου τμήματος.»

*** Η παράγραφος 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με άρθρο 128 παρ.2

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις.

Άρθρο: 14
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 158
Προισχύσασες μορφές άρθρου 2
Άρθρο 14

«Διάδικοι

1. Κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ενδιαφερόμενοι, οι οποίοι δύνανται να ζητήσουν δικαστικώς τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, είναι: α) ο υπόχρεος να καταβαλλει την αποζημίωση, β) ο υπέρ ου κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση και γ) όποιος αξιώνει κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα στο απαλλοτριούμενο.

2. Το κατά περίπτωση αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανο έχει τη γενική επιμέλεια για την επίσπευση της διαδικασίας του καθορισμού της αποζημίωσης και της αναγνώρισης των δικαιούχων, καθώς και της συντέλεσης της απαλλοτρίωσης.

3. Στις περιπτώσεις αναγκαστικών απαλλοτριώσεων υπέρ του Δημοσίου, το κατά περίπτωση αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανο, εκπροσωπεί τούτο δικαστικώς και ζητεί προς υπεράσπιση των συμφερόντων αυτού, την παροχή σχετικής εντολής σε πληρεξούσιο του Δημοσίου από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Η Περιφέρεια εκπροσωπείται από τον Περιφερειάρχη, ο οποίος χορηγεί τη σχετική εντολή σε δικηγόρο της Περιφέρειας.

Ειδικώς οι αποφάσεις περί προσωρινού ή οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης κοινοποιούνται και στον

Υπουργό Οικονομικών, από την κοινοποίηση δε αυτή αρχίζουν οι δικονομικές προθεσμίες.

4. Για τις οριζόμενες από τα επόμενα άρθρα ενέργειες, καθώς και την κατάθεση αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο για τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, το αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης, εφόσον αυτή κηρύχθηκε υπέρ του Δημοσίου, όργανο δύναται να εξουσιοδοτήσει εγγράφως τον Προϊστάμενο της οικείας Κτηματικής Υπηρεσίας. Προκειμένου για την Περιφέρεια αρμόδιος είναι ο οικείος Περιφερειάρχης.

5. Το κατά περίπτωση αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανο γνωστοποιεί στο Υπουργείο Οικονομικών και στο αρμόδιο από το σκοπό της απαλλοτρίωσης Υπουργείο όλες τις ενέργειες του για κάθε αναγκαστική απαλλοτρίωση.

«6. Για κάθε απαλλοτρίωση τηρείται από τον υπέρ ου η απαλλοτρίωση, ως εκ του σκοπού αυτής αρμόδιο φορέα, ιδιαίτερος φάκελος, στον οποίο καταχωρίζονται όλα τα σχετικά με την απαλλοτρίωση στοιχεία, καθώς και ο κτηματολογικός πίνακας και το διάγραμμα. Καθένας που αποδεικνύει έννομο συμφέρον δικαιούται να λάβει γνώση του φακέλου και να ζητήσει αντίγραφα των στοιχείων της απαλλοτρίωσης. Τα αντίγραφα χορηγούνται με δαπάνη του αιτούντος. Οι Γραμματείς του εκάστοτε αρμόδιου δικαστηρίου υποχρεούνται να αποστέλλουν στον ως άνω αρμόδιο φορέα αντίγραφο κάθε απόφασης που αφορά συγκεκριμένη απαλλοτρίωση, προκειμένου να τεθεί στον φάκελο.»

***Η παρ.6 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με το [άρθρο 20](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

*** Το άρθρο 14, όπως είχε τροποποιηθεί, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 26](#) παρ.3 Ν. [4122/2013](#), [ΦΕΚ Α 42/19.2.2013](#).

Άρθρο:	15
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	35
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	170
Προισχύσασες μορφές άρθρου	4

Άρθρο 15

Εκτίμηση αξίας απαλλοτριωμένου ακινήτου

1. "Επιτροπή προβαίνει στην εκτίμηση της αξίας του υπό απαλλοτρίωση ακινήτου ή απαλλοτριωμένου ακινήτου και του ύψους της τυχόν οφειλόμενης κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 13 ιδιαίτερης αποζημίωσης."

***Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.7 του [άρθρου 76](#) του Ν.[4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013).

Η επιτροπή αποτελείται από τον Προϊστάμενο της Κτηματικής Υπηρεσίας του νομού στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το απαλλοτριούμενο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, ως πρόεδρο, έναν υπάλληλο της οικείας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας οριζόμενο από τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας και έναν εμπειρογνώμονα, οριζόμενο, με αναπληρωτή, κατά την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

Τα μέλη της επιτροπής που είναι υπάλληλοι αναπληρώνονται σε περίπτωση έλλειψης, απουσίας ή κωλύματος από τους νόμιμους ή οριζόμενους αναπληρωτές τους.

Ως γραμματέας της επιτροπής με τον αναπληρωτή του ορίζεται με πράξη του προέδρου αυτής υπάλληλος της Κτηματικής Υπηρεσίας.

«Η σύνθεση της Επιτροπής μπορεί να διευρύνεται μέχρι πέντε (5) μέλη, υπαλλήλους που κατέχουν ειδικές γνώσεις πολεοδομίας, τοπογραφίας, καθώς και οικοδομικών κατασκευών, γεωπονίας ή δασολογίας ή ηλεκτρολογίας ή μηχανολογίας και μεταλλειολογίας, μέλη των επίσημων επαγγελματικών οργανώσεων της ειδικότητάς τους, στις περιπτώσεις που στα απαλλοτριούμενα περιλαμβάνονται κτήρια, γεωργικές εκμεταλλεύσεις, φυτείες και φυτώρια, δασικές εκτάσεις, ουσιώδεις ηλεκτρομηχανολογικές παραγωγικές εγκαταστάσεις και μεταλλεία αντίστοιχα κατά την κρίση του Προϊσταμένου της Κτηματικής Υπηρεσίας. Οι ανωτέρω εντός δέκα (10) ημερών

προτείνονται από τον Προϊστάμενο της υπηρεσίας τους. ύστερα από σχετικό αίτημα του Προϊσταμένου της Κτηματικής Υπηρεσίας.»

*** Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ.1 προστέθηκαν με άρθρο 129 παρ.1

Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#) και εφαρμόζονται (σύμφωνα με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου) και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

2. Η κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου επιτροπή επιλαμβάνεται του έργου της οίκοθεν ή ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου, η οποία υποβάλλεται στον Πρόεδρο αυτής. Προκειμένου ειδικώς για τον προσδιορισμό της κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 13 αποζημίωσης, η επιτροπή επιλαμβάνεται μόνον ύστερα από αίτηση του ιδιοκτήτη.

"Μέσα σε πέντε ημέρες από τη λήψη της αίτησης αυτής ο πρόεδρος της επιτροπής οφείλει να ζητήσει από τον Πρόεδρο του κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 19 δικαστηρίου να ορίσει έναν εμπειρογνώμονα με έναν αναπληρωτή."

Ο ορισμός του εμπειρογνώμονα και του αναπληρωτή του γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 372 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με απλή πράξη, της οποίας αντίγραφο αποστέλλεται στον Πρόεδρο της επιτροπής.

Ορισμός του εμπειρογνώμονα και του αναπληρωτή του δύναται να γίνει και πριν από την κατά το άρθρο 1 δημοσίευση της απόφασης κήρυξης της απαλλοτριώσεως, αλλά πάντως μετά την κατά το άρθρο 3 ανακοίνωση.

*** Η τρίτη περίοδος της παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2

[άρθρ.9](#) Ν. [3193/2003](#), [ΦΕΚ Α 266/20.11.2003](#).

3. Η επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρο αυτής και, μετά από αυτοψία και έλεγχο των στοιχείων που υποβλήθηκαν σε αυτόν, καταρτίζει, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη λήψη της πράξης ορισμού του εμπειρογνώμονα, έκθεση στην οποία περιγράφεται λεπτομερώς η κατάσταση του απαλλοτριωμένου και των συστατικών του, καθώς και οι τυχόν ιδιαίτερες συνθήκες αυτού και εκτιμάται αιτιολογημένα και αναλυτικά η αξία του κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13, καθώς και το ύψος της τυχόν οφειλόμενης κατά την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου ιδιαίτερης αποζημίωσης.

Εάν προκύψει διαφωνία για την αξία του απαλλοτριωμένου, καταχωρίζονται στην έκθεση όλες οι γνώμες που διατυπώθηκαν.

Η έκθεση υποβάλλεται στη συνέχεια, κατά τα άρθρα 17 και επόμενα, στο αρμόδιο δικαστήριο ως στοιχείο της Προδικασίας της δίκης για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης και συνεκτιμάται ως συμβουλευτική γνωμοδότηση.

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να καθορίζονται πρότυπα για την σύνταξη των εκθέσεων της παραγράφου αυτής, κατ' είδος απαλλοτριουμένου ακινήτου και επικειμένου, με τα οποία θα προσδιορίζονται ορισμένοι από τους προσδιοριστικούς παράγοντες της αξίας τους, που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την σύνταξη της έκθεσης του άρθρου αυτού.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.3 προστέθηκε με άρθρο 129 παρ.2

N. 4070/2012, ΦΕΚ Α 82/10.4.2012.

«4. Εάν η κατά την προηγούμενη παράγραφο έκθεση δεν συντάχθηκε, για οποιονδήποτε λόγο, μέσα σε σαράντα (40) τουλάχιστον ημέρες από την υποβολή της αίτησης για τη

διενέργεια της εκτίμησης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής υποχρεούται να χορηγεί έκθεση εκτίμησης της αξίας του ακινήτου σύμφωνα με το αντικειμενικό σύστημα αξιών σε κάθε ενδιαφερόμενο.»

***Η παρ. 4 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ.1 του [άρθρου 21](#) του Ν.[4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

5. Τα μέσα για τη μετάβαση της επιτροπής στο απαλλοτριούμενο τα διαθέτει ο υπόχρεος προς αποζημίωση.

Στα μέλη της επιτροπής και το γραμματέα αυτής, καταβάλλεται αμοιβή κατά τις κείμενες διατάξεις, η οποία βαρύνει τον υπόχρεο προς αποζημίωση.

«6. Σε περιπτώσεις κηρύξεων απαλλοτριώσεων μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος, ο υπέρ ου η απαλλοτρίωση ή ο υπόχρεος προς αποζημίωση δύναται να ζητήσει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας καθορισμού της αποζημίωσης είτε τη σύνταξη έκθεσης εκτίμησης των απαλλοτριωμένων από ανεξάρτητο και πιστοποιημένο Εκτιμητή είτε τη σύνταξη έκθεσης προεκτίμησης από την Επιτροπή του άρθρου 15.

Η έκθεση του ανεξάρτητου Εκτιμητή καλύπτει το σύνολο της αξίας των απαλλοτριωμένων ακινήτων και των επικειμένων τους, την μείωση της αξίας των απομενό-ντων τμημάτων μετά την απαλλοτρίωση και την ύπαρξη ή μη ωφέλειας των παρόδιων ιδιοκτητών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. [653/1977](#) (Α' 214).

Το δικαστήριο υποχρεούται να αιτιολογεί ειδικά την τυχόν απόκλιση της προσδιοριζόμενης από το ίδιο αξίας του ακινήτου τόσο από την προκύπτουσα κατά το αντικειμενικό σύστημα αξία του όσο και από την προκύπτουσα από την έκθεση της εκτιμητικής επιτροπής της παρ. 1 του παρόντος ή του ανεξάρτητου εκτιμητή της παρούσας παραγράφου.»

***Η παρ. 6, όπως είχε τροποποιηθεί προηγουμένα, τροποποιήθηκε εκ νέου και διαμορφώθηκε ως άνω με την παρ. 2 του [άρθρου 21](#) του Ν. [4949/2022](#) ([ΦΕΚ Α` 126/30.06.2022](#)).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 69 Ν.4155/2013, [ΦΕΚ Α 120/29.5.2013](#):

"Η παρ. 8 του [άρθρου 76](#) του ν. [4146/2013](#) δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις αναγκαστικών απαλλοτριώσεων που έχουν κηρυχθεί ή πρόκειται να κηρυχθούν είτε για ανάγκες εκμετάλλευσης λιγνιτικών κοιτασμάτων από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. ή διάδοχο αυτής ή κάθε συνδεδεμένο με αυτήν πρόσωπο, στις περιοχές που αναφέρονται στις διατάξεις του [άρθρου 20](#) του ν. [2446/1996](#), είτε για τους λόγους που αναφέρονται στο [άρθρο 28](#) του ν. [3937/2011](#)".

«7. Ειδικά σε περιπτώσεις απαλλοτριώσεων για έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πέραν της εκτίμησης της Επιτροπής της παραγράφου 1, ο υπέρ ου η απαλλοτρίωση ή ο υπόχρεος προς αποζημίωση ζητάει τη σύνταξη έκθεσης εκτίμησης των απαλλοτριούμενων της παραγράφου 6 από ανεξάρτητο και πιστοποιημένο Εκτιμητή. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 6.»

***Η παρ.7 προστέθηκε με τη παρ.9 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ. 9 ορίζεται επίσης ότι:

" Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις κηρυχθείσες απαλλοτριώσεις για τις οποίες δεν έχει συζητηθεί η αίτηση καθορισμού οριστικής αποζημίωσης."

«8. Όλα τα εκτιμητικά όργανα του παρόντος, καθώς και εκείνα που προβλέπονται από τις ειδικές διατάξεις του τέταρτου άρθρου του ν. [3555/07](#) (Α`81) και του άρθρου 12 του ν. [3894/10](#) (Α` 204) των οποίων οι εκθέσεις αποτελούν στοιχείο προδικασίας, αποφαινόμενοι επί της μείωσης αξίας των απομενόντων ακινήτων μετά την απαλλοτρίωση, κατ` άρθρο 13 παράγραφος 4 του παρόντος ή της άρσης της ωφέλειας των παρόδων ιδιοκτητών κατ` άρθρο 33 του ν. [2971/01](#) (Α`285), μόνο ύστερα από αίτημα κάθε ενδιαφερόμενου θιγομένου.»

*** Η παρ.8 προστέθηκε με το [άρθρο 170](#) Ν. [4512/2018](#), [ΦΕΚ Α 5/17.1.2018](#).

Άρθρο:	16
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα ²	
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	84
Προισχύσασες μορφές άρθρου	2

Άρθρο 16

«Διόρθωση κτηματολογικών στοιχείων

1. Ο προσδιορισμός της αποζημίωσης, κατά τα άρθρα 18 και επόμενα και η αναγνώριση των δικαιούχων, κατά τα άρθρα 26 και επόμενα, χωρούν με βάση τα κατά το άρθρο 3 παράγραφος 1 κτηματολογικό διάγραμμα και κτηματολογικό πίνακα.

2. Σε περίπτωση που ο εικαζόμενος ιδιοκτήτης ή κάθε ενδιαφερόμενος θεωρεί ότι το διάγραμμα και ο πίνακας είναι εσφαλμένα, μπορούν με αίτηση τους να ζητήσουν τη διόρθωση ή συμπλήρωση. Το ίδιο δικαίωμα έχει το κατά περίπτωση αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανο, η οικεία Κτηματική Υπηρεσία, ο υπέρ ου κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση και ο υπόχρεος να καταβαλλει την αποζημίωση.

3. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβάλλεται από την επομένη της κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης. Η αίτηση δεν μπορεί να υποβληθεί από τον καθ' ου η αναγκαστική απαλλοτρίωση μετά την πάροδο της κατά την παράγραφο του άρθρου 9 προθεσμίας, η οποία, για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, είναι 30 ημερών. Προκειμένου για τα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, η αίτηση μπορεί να υποβάλλεται μέχρι την προηγούμενη της συζήτησης της αίτησης για τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης.

4. Η αίτηση υποβάλλεται στην υπηρεσία ή το φορέα που συνέταξε ή ενέκρινε το κτηματολογικό διάγραμμα και τον πίνακα και εξετάζεται χωρίς καθυστέρηση. Αν η αίτηση διόρθωσης γίνει δεκτή, η υπηρεσία υποβάλλει προς έγκριση, στην αρμόδια ως εκ του σκοπού της απαλλοτρίωσης υπηρεσία, διορθωτικό κτηματολογικό διάγραμμα και πίνακα. Μετά την έγκριση της διόρθωσης των κτηματολογικών στοιχείων, η σχετική απόφαση αναρτάται στο δικτυακό τόπο του αρμόδιου Υπουργείου ή Φορέα. Εφόσον η Υπηρεσία που είναι αρμόδια, ως εκ του σκοπού της απαλλοτρίωσης, είναι διαφορετική από την

Αρχή που κήρυξε την απαλλοτρίωση, κοινοποιείται στην τελευταία η απόφαση έγκρισης της διόρθωσης με δυο αντίγραφα του διορθωτικού Κτηματολογικού Διαγράμματος και Πίνακα προς ενημέρωση του φακέλου της απαλλοτρίωσης.

5. Εάν περιέλθουν στο κατά περίπτωση αρμόδιο, κατά το άρθρο 1, για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης όργανο νεότερο κτηματολογικό διάγραμμα και πίνακας, που έχουν συνταχθεί ύστερα από πρόσκληση των εικαζομένων ιδιοκτητών να παραδώσουν τους τίτλους ιδιοκτησίας, μέχρι την προηγούμενη της συζήτησης της αίτησης για τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Ομοίως δεν εφαρμόζονται, εάν η διαδικασία πρόσκλησης των ιδιοκτητών έχει προηγηθεί της διαδικασίας σύνταξης των κατά τις περιπτώσεις α` και β` της παραγράφου 1 του άρθρου 3 στοιχείων. Η πρόσκληση ενεργείται, σε κάθε περίπτωση, με επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας.

6. Αντίγραφα των κατά τις προηγούμενες παραγράφους 4 και 5 στοιχείων, που διορθώνουν το αρχικό κτηματολογικό διάγραμμα και πίνακα, διαβιβάζονται από την αρχή που τα εκδίδει στον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών για να ενεργήσει τα νόμιμα.

7. Η υποβολή της κατά την παράγραφο 2 αίτησης δεν αναστέλλει την πρόοδο της διαδικασίας καθορισμού της αποζημίωσης και συντέλεσης της απαλλοτρίωσης. Η παράγραφος 4 του άρθρου 9 εφαρμόζεται αναλόγως.

8. Κάθε αμφισβήτηση για την ακρίβεια ή την πληρότητα των στοιχείων του κτηματολογικού διαγράμματος και του πίνακα, λύεται κατά τη δίκη για την αναγνώριση των δικαιούχων, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, υπό την προϋπόθεση να έχει υποβληθεί το σχετικό αίτημα, τουλάχιστον ενενήντα (90) ημέρες πριν από την αρχική ή την μετ` αναβολή δικάσιμο, στην αρχή που τα συνέταξε, προκειμένου να τηρηθεί η διαδικασία διόρθωσης των κτηματολογικών στοιχείων κατά τις προηγούμενες παραγράφους.

9. Για τις απαλλοτριώσεις που γίνονται υπέρ της εταιρίας «Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων Ανώνυμη Εταιρία» (Ο.Σ.Κ. Α.Ε.), η εξ αρχής σύνταξη ή και η διόρθωση του Κτηματολογικού Διαγράμματος και του Πίνακα γίνεται από αρμόδιους μηχανικούς, υπαλλήλους της Ο.Σ.Κ. Α.Ε., που

ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας. Οι δαπάνες κτηματογράφησης βαρύνουν την Ο.Σ.Κ. Α.Ε..»

5. Αποφάσεις κήρυξης απαλλοτριώσεων ακινήτων για έργα αρμοδιότητας της Περιφέρειας, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος, που εκκρεμούν ή θα αποσταλούν εντός μηνός, από την δημοσίευση του παρόντος, στις κατά τόπους Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, δύνανται να εκδοθούν και να δημοσιευθούν σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις μέχρι τις 31.5.2013. Οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 8 του άρθρου 16, όπως αυτό αντικαταστάθηκε παραπάνω, εφαρμόζονται και επί των εκκρεμών, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, απαλλοτριώσεων.

*** Το άρθρο 16, όπως είχε τροποποιηθεί με το [άρθρο 129 Ν.4070/2012](#), ΦΕΚ Α 82, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 26 παρ.4 Ν. [4122/2013](#), [ΦΕΚ Α 42/19.2.2013](#).

Άρθρο: 17
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 137
Προισχύσασες μορφές άρθρου 1
«Άρθρο 17
Προδικασία

1. Η απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, διαβιβάζεται από την αρχή που την εξέδωσε στον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών και σημειώνεται από αυτόν στις μερίδες του απαλλοτριωμένου ακινήτου και του ιδιοκτήτη αυτού. Η σημείωση αυτή γίνεται με βάση το διαβιβαζόμενο στον φύλακα μεταγραφών αντίγραφο της απαλλοτριωτικής απόφασης με το οικείο κτηματολογικό διάγραμμα και πίνακα, μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήψη τους. Μέσα στην ίδια προθεσμία σημειώνονται και τα διαβιβαζόμενα κατά την παρ. 6 του προηγούμενου άρθρου στοιχεία.

Στην ίδια προθεσμία ο φύλακας μεταγραφών υποχρεούται να χορηγεί ατελώς στους ενδιαφερόμενους πιστοποιητικά ιδιοκτησίας, βαρών και κατασχέσεων στο απαλλοτριούμενο, καθώς και πιστοποιητικό για τις τυχόν εγγραφές στο βιβλίο διεκδικήσεων.

2. Στην περίπτωση που ο φύλακας μεταγραφών, αν και διαβιβάστηκαν τα κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαιολογητικά, δεν μπορεί μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήψη τους να ανεύρει τις οικείες μερίδες, υποχρεούται να χορηγεί σχετική βεβαίωση σε κάθε ενδιαφερόμενο.

2α. Αν το Υποθηκοφυλακείο της παρ. 1 έχει καταργηθεί και η άσκηση της τοπικής του αρμοδιότητας έχει μεταφερθεί σε Κτηματολογικό Γραφείο ή Υποκατάστημα που υπάγεται στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ελληνικό Κτηματολόγιο», σύμφωνα με τον ν. [4512/2018 \(Α` 5\)](#), η απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης διαβιβάζεται στον Προϊστάμενο του κατά τόπον αρμοδίου Κτηματολογικού Γραφείου ή Υποκαταστήματος, για να διενεργήσει την προβλεπόμενη, κατά την παρ. 1, σημείωση, στα τηρούμενα από την ίδια υπηρεσία βιβλία του Συστήματος Μεταγραφών και Υποθηκών, εντός δέκα (10) ημερών, από τη λήψη της απόφασης και να εκδώσει τα προβλεπόμενα πιστοποιητικά. Εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην παρ. 2, ο Προϊστάμενος του Κτηματολογικού Γραφείου ή του Υποκαταστήματος υποχρεούται να εκδώσει βεβαίωση ίδιου περιεχομένου, εφόσον συντρέχει αδυναμία να ανεύρει τις οικείες μερίδες των ιδιοκτητών στα τηρούμενα βιβλία του Συστήματος Μεταγραφών και Υποθηκών.

2β. Όταν η απόφαση της παρ. 1 αφορά απαλλοτριωμένα ακίνητα σε περιοχές που έχει περαιωθεί η κτηματογράφηση και λειτουργεί το σύστημα του Κτηματολογίου, σύμφωνα με τον ν. [2664/1998 \(Α` 275\)](#), είτε το κατά τόπον αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο που λειτουργεί μεταβατικά ως Κτηματολογικό Γραφείο για την ίδια περιοχή, είτε το Κτηματολογικό Γραφείο ή Υποκατάστημα του ν. [4512/2018](#), που έχει συσταθεί και λειτουργεί, προς το οποίο διαβιβάζονται τα στοιχεία της παρ. 1, υποχρεούται να εκδίδει εντός της δεκαήμερης προθεσμίας της παρ. 2 βεβαίωση πρωτοκόλλησης της απόφασης κήρυξης της απαλλοτρίωσης στα κτηματολογικά φύλλα των προς εγγραφή ακινήτων.

3. Η συζήτηση της αίτησης για τον προσωρινό ή οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης είναι अपαράδεκτη εάν δεν προσαχθούν: α) τα κατά την παρ. 1 πιστοποιητικά ή οι κατά τις παρ. 2, 2α και 2β βεβαιώσεις, β) η κατά την παρ. 3 του άρθρου 15 έκθεση ή η κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου βεβαίωση, γ) η έκθεση της παρ. 6 του άρθρου 15.

4. Προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων, είναι अपαράδεκτη η συζήτηση της αίτησης για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης εάν δεν προσαχθούν: α) τα κατά την παρ. 1 πιστοποιητικά ή οι κατά τις παρ. 2, 2α και 2β βεβαιώσεις, β) η κατά την παρ. 3 του άρθρου 15 έκθεση ή η κατά την παρ. 4 βεβαίωση, και γ) η πράξη αναλογισμού ή πράξη εφαρμογής.»

*** Το άρθρο 17, όπως είχε τροποποιηθεί με την παρ.4 [άρθρ.9 Ν.3193/2003](#), ΦΕΚ Α 266/20.11.2003, τροποποιήθηκε ως άνω με το [άρθρο 6 Ν.5076/2023](#), [ΦΕΚ Α 207/13.12.2023](#).

Άρθρο:	18
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	2
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	431
Προισχύσασες μορφές άρθρου	3

Άρθρο 18

Διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης

1. Η αποζημίωση του απαλλοτριωμένου, καθώς και η τυχόν κατά τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 13 ιδιαίτερη αποζημίωση, προσδιορίζεται κατά την ειδική διαδικασία του παρόντος άρθρου και των αμέσως επομένων 19 έως 20.

Τα άρθρα 1 έως 590 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται και στην ειδική αυτή διαδικασία, εκτός αν αντιβαίνουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Η διαδικασία προσδιορισμού της αποζημίωσης διεξάγεται ατελώς, Δικόγραφα, εκθέσεις, δικαστικές αποφάσεις και αντίγραφα αυτών χορηγούμενα στους διαδίκους, καθώς και σχετικές με τη διαδικασία επιδόσεις, κλήσεις, αιτήσεις και βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά συντάσσονται ατελώς.

3. Οι Διάδικοι παρίστανται με πληρεξούσιο δικηγόρο, στον οποίο η πληρεξουσιότητα δύναται να δοθεί και προφορικώς επ' ακροατηρίου ή με έγγραφο που φέρει βεβαίωση δημόσιας αρχής ή αρχής Ο.Τ.Α. Α` και Β` βαθμού για τη γνησιότητα της υπογραφής του δηλούντος.

4«Η δικαστική δαπάνη, μαζί με τη νόμιμη, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 92 του Κώδικα Δικηγόρων, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του [άρθρου 5](#) του ν. [3919/2011](#) ([Α` 32](#)), αμοιβή των πληρεξουσίων δικηγόρων, βαρύνει τον υπόχρεο προς αποζημίωση, επιδικάζεται από το Δικαστήριο με την ίδια απόφαση, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο αυτόν και παρακατατίθεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.) υπέρ του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου.»

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ.4 όπως είχε αντικατασταθεί με την περ. ε` άρθρου 31 [Ν.3130/2003](#), ΦΕΚ Α` 76, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 130](#) παρ.1 [Ν.4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

Η εκκαθάριση της δικαστικής δαπάνης γίνεται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Προκειμένου περί απαλλοτριώσεων δεν εφαρμόζεται το άρθρο 22 του ν. [3693/1957](#).

***ΠΡΟΣΟΧΗ: Με το [άρθρο 130](#) παρ.2 [Ν.4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#), ορίζεται ότι:

" Το τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 18 του ν. 2882/2001 (Α` 17) αντικαθίσταται ως εξής:
«Όταν υπόχρεος προς αποζημίωση είναι φορέας που υπάγεται στη Γενική Κυβέρνηση κατά την έννοια του άρθρου 1 Β του ν. [2362/1995](#) ([Α` 247](#)) η επιδικαζόμενη από τα Δικαστήρια αμοιβή του πληρεξουσίου δικηγόρου των δικαιούχων αποζημίωσης στις περιπτώσεις που υπολογίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης, καθορίζεται υποχρεωτικά έως το ήμισυ των νόμιμων αμοιβών του Κώδικα Δικηγόρων.»

«Η απόφαση του μονομελούς εφετείου, με την οποία καθορίζεται η προσωρινή τιμή μονάδας, αποτελεί ως προς τη δικαστική δαπάνη εκτελεστό τίτλο σε βάρος του υπόχρεου προς αποζημίωση, εάν και οι δύο διάδικοι αποδέχθηκαν την απόφαση αυτή ή πέρασε άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 2 του άρθρου 20.»

***Το τέταρτο εδάφιο της παρ.4 αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.10 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013).

Σε περίπτωση εμπρόθεσμης αίτησης, το εφετείο αποφαινεται ενιαίως τόσο για τη δικαστική δαπάνη της ενώπιον αυτού διαδικασίας όσο και για τη δικαστική δαπάνη του προσωρινού προσδιορισμού της αποζημίωσης.

5. Διακοπή της δίκης δεν επιτρέπεται, μη εφαρμοζομένων των άρθρων 286 έως 292 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

6. Αίτημα για τον προσδιορισμό της κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 13 ιδιαίτερης αποζημίωσης είναι απαράδεκτο αν ο ιδιοκτήτης δεν έχει υποβάλλει την κατά το άρθρο 15 παράγραφος 2 αίτηση.

«Η αίτηση για την ιδιαίτερη αποζημίωση υποβάλλεται στην οικεία Κτηματική Υπηρεσία ή στην αρμόδια για την εκτέλεση του έργου υπηρεσία, εφόσον η προεκτίμηση διενεργείται ή διενεργήθηκε από ανεξάρτητο Εκτιμητή, εξήντα (60) τουλάχιστον ημέρες πριν την εκδίκαση του αιτήματος από το αρμόδιο για τον καθορισμό της προσωρινής ή οριστικής αποζημίωσης δικαστήριο. Με την αίτηση, συνυποβάλλονται υποχρεωτικά α) απόσπασμα του κτηματολογικού διαγράμματος, επί του οποίου εμφανίζεται το απομένον εδαφικό τμήμα του ακινήτου μετά την απαλλοτρίωση και επισημειωματική δήλωση, ύστερα από έλεγχο των τίτλων του ακινήτου, την οποία υπογράφει διπλωματούχος μηχανικός, ο οποίος βεβαιώνει περί της πολεοδομικής κατάστασης του ακινήτου, των ισχυόντων

όρων δόμησης, της αρτιότητας και οικοδομησιμότητας του ακινήτου, πριν και μετά την απαλλοτρίωση, με ρητή αναφορά περί της τυχόν ισχύουσας παρέκκλισης, β) πλήρεις τίτλοι ιδιοκτησίας και σε περίπτωση έκτακτης χρησικτησίας κάθε δημόσιο έγγραφο από το οποίο να προκύπτει το ακριβές εμβαδό και η θέση του ακινήτου.

Αν δεν συνυποβληθούν τα παραπάνω στοιχεία, η αρμόδια Υπηρεσία εκδίδει σχετική βεβαίωση και το δικαστήριο ελέγχει, στην περίπτωση αυτή, κατά τη συζήτηση του αιτήματος επιδίκασης ιδιαίτερης αποζημίωσης, τα στοιχεία που επικαλείται ο καθ' ου η απαλλοτρίωση, για την απόδειξη της μείωσης της αξίας των απομενόντων τμημάτων, όπως, ιδίως, του εμβαδού και των λοιπών προσδιοριστικών στοιχείων τους και του όγκου των κτισμάτων.»

*** Τα μέσα σε « » τελευταία εδάφια της παρ.6 προστέθηκαν με το [άρθρο 130](#) παρ.3 Ν.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#) και εφαρμόζονται (σύμφωνα με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου) και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

Άρθρο: 19
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 312
Προσχύσασες μορφές άρθρου 4

Άρθρο 19

Προσωρινός προσδιορισμός αποζημίωσης

«1. Αρμόδιο να προσδιορίσει προσωρινώς την αποζημίωση είναι το μονομελές εφετείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η απαλλοτριούμενη έκταση ή το μεγαλύτερο μέρος αυτής.

2. Το μονομελές εφετείο αποφαινεται ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου, που κατατίθεται στον γραμματέα του.»

***Οι παρ. 1 και 2 αντικαταστάθηκαν ως άνω με τη παρ.11 του [άρθρου 76](#) του Ν.[4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.11 ορίζεται επίσης ότι:

"Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις απαλλοτριώσεις για τις οποίες δεν έχει δημοσιευθεί η κήρυξη αυτών κατά τη δημοσίευση του παρόντος."

3. Ο αρμόδιος δικαστής προσδιορίζει δικάσιμο προς συζήτηση της αίτησης σε χρόνο όχι βραχύτερο από είκοσι ημέρες ούτε μακρότερο από σαράντα ημέρες από την κατάθεσή της και συγχρόνως διατάσσει να γίνει, με επιμέλεια του αιτούντος και δέκα ημέρες πριν από τη δικάσιμο, επίδοση, σε όσους φέρονται ως ιδιοκτήτες στον κτηματολογικό πίνακα και γενικά σε κάθε ενδιαφερόμενο, αντιγράφου της αίτησης αυτής μαζί με την πράξη προσδιορισμού της δικασίμου και την κλήση εμφάνισης σε αυτήν. Εάν εκείνος προς τον οποίο γίνεται η επίδοση είναι κάτοικος αλλοδαπής ή άγνωστης διαμονής η προθεσμία για την επίδοση είναι πενήντα ημέρες πριν από τη δικάσιμο, παρατεινομένου αναλόγως του χρόνου προσδιορισμού της δικασίμου.

Προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων και ανάπτυξη οικιστικών περιοχών ο δικαστής προσδιορίζει δικάσιμο σε χρόνο όχι βραχύτερο από εξήντα ημέρες ούτε μακρότερο από ογδόντα ημέρες από την κατάθεση της αίτησης.

«4. Όταν εκείνοι που φέρονται ως ιδιοκτήτες στον κτηματολογικό πίνακα υπερβαίνουν τους πενήντα (50), η κλήτευσή τους γίνεται σύμφωνα με την παρούσα. Η αίτηση, μαζί με την πράξη προσδιορισμού της δικασίμου, τοιχοκολλάται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο στο κατάστημα του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται, στα καταστήματα των δικηγορικών συλλόγων της περιφερειακής ενότητας ή των περιφερειακών ενοτήτων και στα καταστήματα των δήμων ή των κοινοτήτων στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα απαλλοτριούμενα. Η τοιχοκόλληση πιστοποιείται με έκθεση που συντάσσεται από τον γραμματέα του δικαστηρίου, τον γραμματέα του οικείου δικηγορικού συλλόγου και τον γραμματέα του οικείου δήμου ή της

κοινότητας, αντίστοιχα. Η ειδοποίηση, στην οποία μνημονεύονται το δικαστήριο στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, η τοιχοκόλληση αυτής, η δικάσιμος, περίληψη του αιτήματος και περίληψη της απαλλοτριωτικής πράξης, αναρτώνται στις επίσημες ιστοσελίδες του Υπουργείου Οικονομικών (Διεύθυνση Απαλλοτριώσεων) και του αρμόδιου για την απαλλοτρίωση φορέα. Η ανάρτηση πιστοποιείται με έκθεση που συντάσσεται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας για αυτήν υπηρεσίας. Εάν η συζήτηση αναβληθεί για σοβαρό λόγο, σύμφωνα με την παρ. 6, δεν απαιτείται η επανάληψη της διαδικασίας, εκτός αν ο λόγος της αναβολής οφείλεται στην πλημμελή, ατελή ή εκπρόθεσμη πραγματοποίηση των παραπάνω δημοσιεύσεων.»

*** Η παρ.4, όπως είχε αντικατασταθεί με το [άρθρο 171 Ν.4512/2018](#), ΦΕΚ Α 5, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 88](#) παρ.1 Ν. [4714/2020](#), [ΦΕΚ Α 148/31.7.2020](#).

5. Κάθε ενδιαφερόμενος δικαιούται να παρέμβει με δήλωσή του κατά τη συζήτηση της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, χωρίς καμία Προδικασία.

Η δήλωση καταχωρίζεται στα πρακτικά και περιέχει το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία του παρεμβαίνοντος ή, προκειμένου περί νομικού προσώπου, την επωνυμία και την έδρα αυτού. Η δήλωση περιέχει επίσης και τον αριθμό του κτηματολογικού πίνακα του ακινήτου στο οποίο προβάλλει δικαιώματα ο ενδιαφερόμενος.

6. Αναβολή της συζήτησης της αίτησης επιτρέπεται μόνο μια φορά για σοβαρό λόγο και ιδιαίτερα εάν πιθανολογείται ότι κάποιος από τους ενδιαφερομένους δεν κλήθηκε ούτε παρενέβη στη δίκη. Το δικαστήριο ορίζει τη νέα δικάσιμο μέσα στις δεκαπέντε επόμενες ημέρες και διατάσσει την χωρίς κλήση εμφάνιση σε αυτήν των παριστάμενων διαδίκων,

καθώς και εκείνων που έχουν ήδη κληθεί Επίσης διατάσσει εφόσον το κρίνει αναγκαίο την επίδοση, με επιμέλεια του αιτούντος, πέντε ημέρες πριν από τη νέα δικάσιμο, στον ενδιαφερόμενο που τυχόν δεν έχει ειδικώς κληθεί, αντιγράφου της αίτησης μαζί με κλήση προς εμφάνιση, με την ποινή του απαραδέκτου της συζήτησης ως προς αυτόν και της καταδίκης του αιτούντος στη δικαστική δαπάνη. Εάν εκείνος προς τον οποίο γίνεται η επίδοση είναι κάτοικος αλλοδαπής ή άγνωστης διαμονής, η προθεσμία προς εμφάνιση στη νέα δικάσιμο είναι τριάντα ημέρες πριν από αυτήν, παρατεινομένου αναλόγως του χρόνου προσδιορισμού της συζήτησης μετά την αναβολή.

7. Η συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει να τερματίζεται σε μια δικάσιμο.

Απόφαση για απόδειξη δεν εκδίδεται

Οι Διάδικοι μέχρι να τελειώσει η συζήτηση στο ακροατήριο υποχρεούνται να προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα.

Το δικαστήριο υποχρεούται να ερευνά την αίτηση στην ουσία και όταν απουσιάζει κάποιος από τους διαδίκους.

8. Κατά τη συζήτηση της αίτησης οι Διάδικοι αναπτύσσουν τους ισχυρισμούς τους προφορικά.

Ο γραμματέας υποχρεούται να καταχωρίσει στα πρακτικά τους ουσιώδεις ισχυρισμούς των διαδίκων και τις καταθέσεις των μαρτύρων και να μνημονεύσει τα έγγραφα που προσήχθησαν από τους διαδίκους.

«Οι διάδικοι δύνανται να καταθέσουν υπόμνημα, στο οποίο να αναπτύσσουν τους ισχυρισμούς που πρόβαλλαν, μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από τη συζήτηση και να αντικρούσουν τους ισχυρισμούς του αντιδίκου τους μέσα στις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.8 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 130 παρ.4

N.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#) και εφαρμόζεται (σύμφωνα με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου) και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

9. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου.

Ενορκες βεβαιώσεις δεν λαμβάνονται υπόψη.

Πραγματογνωμοσύνη δεν επιτρέπεται να διαταχθεί.

Εάν υπάρχει ανάγκη αυτοψίας, διεξάγεται μέσα σε πέντε ημέρες από τη συζήτηση. Προς τούτο το δικαστήριο ανακοινώνει στους διαδίκους, κατά τη συζήτηση, την ημέρα και την ώρα της αυτοψίας. Η ανακοίνωση καταχωρίζεται στα πρακτικά και επέχει θέση κλήτευσης όλων των διαδίκων. Το πόρισμα της αυτοψίας καταχωρίζεται στα πρακτικά.

«Οι μαρτυρίες προσώπων που δεν έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης δεν λαμβάνονται υπόψη για τη διάγνωση της αξίας των απαλλοτριουμένων ακινήτων, όταν αυτή υπερβαίνει το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ για κάθε είδος αποζημιωμένου αυτοτελώς περιουσιακού στοιχείου.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 9 προστέθηκε με το [άρθρο 130](#) παρ.5 N.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).Βλ. και μεταβατικές διατάξεις άρθρου 146 του αυτού νόμου.

10. Το δικαστήριο εκτιμά ελευθέτως τα αποδεικτικά μέσα που

προσήχθησαν από τους διαδίκους και οφείλει να εκδώσει απόφαση μέσα σε τριάντα ημέρες από τη συζήτηση. Κατά της απόφασης αυτής δεν επιτρέπονται ένδικα μέσα.

«11. Ειδικά για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία ή και άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου τηρούνται **απαρεγκλίτως**, οι δε σχετικές υποθέσεις προσδιορίζονται και δικάζονται καθ' υπέρβαση του ορισμένου αριθμού υποθέσεων κατά δικάσιμο, που τυχόν έχει αποφασισθεί από τις Ολομέλειες των Δικαστηρίων.»

***Η παρ. 11 προστέθηκε με τη παρ.12 του [άρθρου 76](#) του Ν.[4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.11 ορίζεται επίσης ότι:

" Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις κηρυχθείσες απαλλοτριώσεις για τις οποίες δεν έχει προσδιορισθεί η αίτηση καθορισμού οριστικής αποζημίωσης κατά τη δημοσίευση του παρόντος."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το [άρθρο 146](#) παρ.9 Ν.[4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#):

"9. Οι παράγραφοι: α) 2 και 4 του άρθρου 13, β) 1 και 6 του άρθρου 15, γ) 4 και 8 του άρθρου 16, δ) 4 και 6 του άρθρου 18, ε) 8 και 10 του άρθρου 19, στ) 1,8 και 9, ζ) 1 του άρθρου 24 και η) 3, 4, 5 και 11 του άρθρου 26 του ν. 2882/2001 (Α` 17), όπως τροποποιούνται με τις διατάξεις των άρθρων 128, 129, 130, 131 και 132 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος απαλλοτριώσεις".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το [άρθρο 13](#) Ν.[5006/2022](#), [ΦΕΚ Α` 239/22.12.2022](#):

"Στις περιπτώσεις απαλλοτρίωσης ακίνητων ή τμημάτων ακινήτων του Ελληνικού Δημοσίου για τις οποίες απαιτείται η σύνταξη πράξης αναλογισμού του άρθρου 32 του από 17.7.1923 ν.δ. (Α' 228), όπως αυτό κωδικοποιήθηκε με το άρθρο 277 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν., από 14.7.1999 π.δ., Δ' 580), ο προσωρινός προσδιορισμός της αποζημίωσης γίνεται από το δικαστήριο της παρ. 1 του άρθρου

19 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (ν. 2882/2001, Α' 17), το οποίο εφαρμόζει τη διαδικασία προσωρινού καθορισμού της αποζημίωσης του άρθρου 18Α του ν.δ. [797/1971](#) (Α' 1), περί κατεπειγουσών απαλλοτριώσεων."

Άρθρο: 20
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 337
Προισχύσασες μορφές άρθρου 1

Άρθρο 20

Οριστικός προσδιορισμός αποζημίωσης

"1. Αρμόδιο να προσδιορίσει οριστικά την αποζημίωση είναι το εφετείο της παραγράφου 1 του άρθρου 19 με τριμελή σύνθεση.

2. Μέσα σε τριάντα ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης του μονομελούς εφετείου για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, κάθε ενδιαφερόμενος δικαιούται, και αν ακόμη δεν υπήρξε διάδικος στη δίκη για τον προσωρινό καθορισμό της αποζημίωσης, να ζητήσει τον οριστικό προσδιορισμό αυτής. Εάν κάποιος από τους ενδιαφερομένους είναι κάτοικος αλλοδαπής ή άγνωστης διαμονής, η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης είναι για όλους τους ενδιαφερομένους εξήντα ημέρες. Εάν η προαναφερόμενη απόφαση δεν επεδόθη, η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης είναι σε κάθε περίπτωση έξι μήνες από τη δημοσίευση της απόφασης, με την επιφύλαξη εφαρμογής του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 9."

***Οι παρ. 1 και 2 αντικαταστάθηκαν ως άνω με τη παρ.13 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.11 ορίζεται επίσης ότι:

"Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις κηρυχθείσες απαλλοτριώσεις για τις οποίες δεν έχει κατατεθεί αίτηση οριστικού καθορισμού αποζημίωσης κατά τη δημοσίευση του παρόντος."

3. Το δικόγραφο της αίτησης κατατίθεται στη γραμματεία του εφετείου.

Ο πρόεδρος του εφετείου ορίζει δικάσιμο σε χρόνο όχι βραχύτερο από τριάντα ημέρες ούτε μακρότερο από σαράντα ημέρες από την κατάθεση της αίτησης. Ακολούθως η αίτηση επιδίδεται με επιμέλεια του αιτούντος σε εκείνους κατά των οποίων απευθύνεται μέσα σε είκοσι ημέρες από τον ορισμό της δικασίμου και πάντως δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

Εάν εκείνοι κατά των οποίων απευθύνεται η αίτηση είναι κάτοικοι αλλοδαπής ή άγνωστης διαμονής, η επίδοση πρέπει να γίνει τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο, παρατεινομένου αναλόγως του χρόνου ορισμού της δικασίμου.

4. Εάν η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης παρήλθε άπρακτη, η αποζημίωση που προσδιορίστηκε προσωρινά καθίσταται οριστική για τον ενδιαφερόμενο που δεν άσκησε αίτηση.

Η εμπρόθεσμη αίτηση για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης αφορά αποκλειστικά το συμφέρον του αιτούντος, προς αύξηση ή μείωση μόνον υπέρ αυτού της αποζημίωσης που προσδιορίστηκε προσωρινά.

5. Εάν ασκηθεί παραδεκτώς αίτηση, εκείνος κατά του οποίου απευθύνεται δύναται να ασκήσει με τις προτάσεις, που κατατίθενται, με την ποινή του απαραδέκτου, πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση, αντίθετη αίτηση για τα ίδια ακίνητα για τα οποία ζητείται με την αίτηση ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 7 έως και 9 του προηγούμενου άρθρου 19 εφαρμόζονται αναλόγως.

Το εφετείο δύναται, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για τη διάγνωση της αλήθειας, να διακόψει ή να παρατείνει τη συζήτηση σε περισσότερες συνεδριάσεις, οι οποίες δεν δύναται να απέχουν μεταξύ τους περισσότερο από είκοσι ημέρες. Πάντως η έκδοση της οριστικής απόφασης δεν επιτρέπεται να βραδύνει περισσότερο από ένα έτος από την άσκηση της αίτησης.

7. Το εφετείο δύναται να διατάξει πραγματογνωμοσύνη, εφόσον είναι απαραίτητη για τη διάγνωση της αλήθειας.

Η πραγματογνωμοσύνη ενεργείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 368 και επομένων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Κατ' απόκλιση από τις διατάξεις αυτές: α) το δικαστήριο εκδίδει την απόφαση για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης και το διορισμό των πραγματογνωμόνων μέσα σε είκοσι ημέρες από τη συζήτηση, β) εάν διατάχθηκε έγγραφη γνωμοδότηση των πραγματογνωμόνων, αυτή υποβάλλεται μέσα σε τριάντα ημέρες από την όρκισή τους και γ) εάν διατάχθηκε προφορική γνωμοδότηση, οι πραγματογνώμονες εκθέτουν τη γνώμη τους ενώπιον του δικαστηρίου κατά τη νέα συζήτηση.

Με την απόφαση του δικαστηρίου, με την οποία διατάσσεται πραγματογνωμοσύνη και διορίζεται πραγματογνώμονας, προσδιορίζεται συγχρόνως και η νέα δικάσιμος για την περαιτέρω συζήτηση, η οποία δεν δύναται να απέχει περισσότερο από εξήντα ημέρες από τη δημοσίευση της

παρεμπίπτουσας αυτής απόφασης.

8. Το εφετείο, εκτιμώντας ελεύθερα τα αποδεικτικά μέσα που προσήχθησαν από τους διαδίκους γενικά, οφείλει να εκδώσει οριστική απόφαση μέσα σε τριάντα ημέρες από την τελευταία συζήτηση της αίτησης.

9. Αν η απόφαση του εφετείου εκδοθεί μετά τη συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, η τυχόν επιπλέον αποζημίωση καταβάλλεται στο δικαιούχο ή παρακατατίθεται σε προθεσμία έξι μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης. Σε περίπτωση μη κοινοποίησης η προθεσμία είναι ένα έτος από την έκδοση της απόφασης. Τυχόν μεταγενέστερη κατάθεση επιβαρύνεται με τον ισχύοντα εκάστοτε νόμιμο τόκο.

«10. Εφόσον η απαλλοτρίωση έχει αρθεί αυτοδικαίως, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 11 ή ανακλήθηκε νομίμως, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου 11, δεν υφίσταται δικαίωμα του καθ' ου η απαλλοτρίωση για την έγερση καταψηφιστικής αγωγής με αντικείμενο την καταβολή της οριστικής αποζημίωσης.»

*** Η παράγραφος 10 προστέθηκε με το [άρθρο 131](#) παρ.1 Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).

βλ και άρθρο 146 του αυτού νόμου, ως προς την έναρξη ισχύος.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το [άρθρο 88](#) παρ.2 Ν. [4714/2020](#), [ΦΕΚ Α 148/31.7.2020](#):

"2. Η παρ. 4 του άρθρου 22 του ν. 2882/2001 (Α`17), ισχύει αναλόγως και στη διαδικασία καθορισμού της οριστικής τιμής μονάδας της αποζημίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 2882/2001 και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος αιτήσεις καθορισμού οριστικής τιμής.

Άρθρο 21
Αίτηση απευθείας οριστικού προσδιορισμού
της αποζημίωσης

"1. Η αίτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης δύναται να ασκηθεί και απευθείας, εφόσον δεν εκκρεμεί αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερομένου για προσωρινό προσδιορισμό αυτής ή δεν έχει εκδοθεί απόφαση που να την προσδιορίζει προσωρινώς."

***Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.14 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013).

2. Η αίτηση ασκείται και συζητείται κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

"3. Μέχρι την πρώτη συζήτηση της αίτησης περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης, κάθε άλλος ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης από το αρμόδιο δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή καταργείται η δίκη για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης ως προς τα ακίνητα για τα οποία ζητήθηκε ο προσωρινός προσδιορισμός."

***Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.14 του [άρθρου 76](#) του Ν. [4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013).

Άρθρο: 22
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία108

Άρθρο 22
Αναίρεση

1. Κατά της απόφασης του εφετείου περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης επιτρέπεται μόνο το ένδικο μέσο της Αναίρεσης κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Εάν δεν επεδόθη η απόφαση του εφετείου, η προθεσμία προς άσκηση Αναίρεσης είναι σε κάθε περίπτωση ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης.

2. Η δικάσιμος της Αναίρεσης προσδιορίζεται μέσα σε τέσσερις μήνες από την κατά το άρθρο 568 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας κατάθεση αντιγράφου της αίτησης Αναίρεσης στη γραμματεία του Αρείου Πάγου.

Σε περίπτωση αναβολής η νέα δικάσιμος ορίζεται από το δικαστήριο μέσα σε τρεις μήνες.

3. Στην κατ' Αναίρεση δίκη εφαρμόζονται, όσον αφορά τη δικαστική δαπάνη, οι διατάξεις των άρθρων 173 και 193 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

«4. Σε περίπτωση που ο αριθμός των αναιρεσιβλήτων υπερβαίνει τους είκοσι (20), η κλήτευση τους στη δίκη μπορεί διενεργηθεί κατά τις διατάξεις του δεύτερου, τρίτου και τέταρτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 19. Για την προθεσμία κλήτευσης ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 568 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η αίτηση μπορεί να κοινοποιηθεί επίσης, είτε στο δικηγόρο που εκπροσώπησε τον αναιρεσί-βλητο κατά την τελευταία συζήτηση της υπόθεσης στα δικαστήρια της ουσίας, είτε στον πληρεξούσιο δικηγόρο που υπέγραψε το τελευταίο δικόγραφο, είτε στον αναι-ρεσίβλητο στη διεύθυνση που δήλωσε στα δικαστήρια της ουσίας. Ο δικηγόρος οφείλει να παραδώσει αμελλητί τα έγγραφα στον αναιρεσίβλητο. Σε κάθε περίπτωση, επί των υποθέσεων αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ακινήτων, δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του άρθρου 576 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και η υπόθεση χωρίζεται και η συζήτηση της αίτησης αναίρεσης χωρεί νομίμως, ως προς όσους έχουν κλητευθεί.

*** Η παράγραφος 4 προστέθηκε με το [άρθρο 131](#) παρ.2 Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).

Σύμφωνα δε με την παρ. 10 του άρθρου 146 του αυτού νόμου: "10. Η παρ. 4 του άρθρου 22 του ν. 2882/2001 (Α` 17), που προστίθεται με την παρ. 4 του άρθρου 132 του παρόντος νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος αιτήσεις αναιρέσεως".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το [άρθρο 88](#) παρ.2 Ν. [4714/2020](#), [ΦΕΚ Α 148/31.7.2020](#):

"2. Η παρ. 4 του άρθρου 22 του ν. 2882/2001 (Α`17), ισχύει αναλόγως και στη διαδικασία καθορισμού της οριστικής τιμής μονάδας της αποζημίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 2882/2001 και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος αιτήσεις καθορισμού οριστικής τιμής.

Άρθρο: 23
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία5
Προισχύσασες μορφές άρθρου 1

Άρθρο 23

Συμβιβαστικός προσδιορισμός αποζημίωσης

1. Το δικαστήριο, κατά τη δικάσιμο και πριν από κάθε συζήτηση της αίτησης περί προσωρινού ή οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης, επιδιώκει συμβιβασμό μεταξύ των διαδίκων.

Εάν επιτευχθεί συμβιβασμός, συντάσσεται ατελώς σχετικό πρακτικό. Με την υπογραφή του πρακτικού από τους διαδίκους η διαδικασία του προσδιορισμού της αποζημίωσης περατώνεται.

2. Η αποζημίωση δύναται να προσδιορισθεί και με εξώδικο συμβιβασμό που καταρτίζεται εγγράφως και ατελώς.

3. Ο συμβιβαστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης ισχύει με την αίρεση ότι ο διάδικος που μετέσχε στο συμβιβασμό θα αναγνωρισθεί τελικά ως δικαιούχος κατά τη διαδικασία των άρθρων 26 και επόμενα του παρόντος. Η παρακατάθεση της αποζημίωσης που καθορίστηκε με συμβιβασμό επιφέρει τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, η συντέλεση όμως αυτή ισχύει με την ίδια αίρεση.

4. Ο συμβιβαστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης επιφέρει αποτελέσματα μόνον μεταξύ εκείνων που μετείχαν σε αυτόν.

«5. Η εντολή προς τον δικαστικό εκπρόσωπο του Δημοσίου για παράσταση περιλαμβάνει και την κατάρτιση συμβιβασμού, εάν η συνολική αποζημίωση κατά δικαιούχο δεν υπερβαίνει το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ».

*** Η παράγραφος 5 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 131](#) παρ.3 Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#).

Άρθρο: 24
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία17
Προισχύσασες μορφές άρθρου 1
«Άρθρο 24

1. Η προσωρινά καθορισμένη αποζημίωση αποδίδεται ελεύθερα σε ποσοστό 70%. Το υπόλοιπο μπορεί να αποδοθεί ύστερα από προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής πιστωτικού ιδρύματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, χωρίς καμία άλλη διατύπωση. Ο δικαιούχος της αποζημίωσης μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο προσωρινού καθορισμού ή αναγνώρισης των δικαιούχων, τη μείωση ή την αντικατάσταση της εγγυητικής επιστολής με άλλο είδος εγγύησης και στην περίπτωση αυτή ορίζεται το μέγεθος και ο τρόπος εγγυοδοσίας. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται αναλογικά και για τις καταβαλλόμενες δικηγορικές αμοιβές των πληρεξούσιων Δικηγόρων.

2. Κατά το μέρος που επήλθε η περίπτωση για την οποία δόθηκε η εγγύηση, αυτή καταπίπτει υπέρ εκείνου προς χάρη του οποίου δόθηκε, αλλιώς αποδίδεται, μετά τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης σε εκείνον που την έδωσε ή πάυει να ισχύει εφεξής. Κάθε διαφορά σχετική με την κατάπτωση ή την απόδοση εγγύησης λύεται οριστικά από το δικαστήριο της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 2882/2001 κατά τη διαδικασία των άρθρων 683 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.».

*** Το άρθρο 24, όπως είχε συμπληρωθεί με το [άρθρο 131](#) παρ.4 Ν. [4070/2012](#), αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 172](#) Ν. [4512/2018](#), [ΦΕΚ Α 5/17.1.2018](#).

Άρθρο: 25

Αποζημίωση για απωλεσθείσα πρόσοδο

Σε περίπτωση αναγκαστικής απαλλοτρίωσης καλλιεργούμενων αγροτικών ακινήτων ή προσοδοφόρων ιδιωτικών δασών ή προσοδοφόρων αστικών ακινήτων, που κατελήφθησαν νομίμως μετά τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, όποιος έχει εμπράγματο δικαίωμα επί τούτων δύναται να ζητήσει αποζημίωση από το βαρυνόμενο με τη δαπάνη της απαλλοτρίωσης για την απωλεσθείσα πρόσοδο του ακινήτου, από την κατάληψή του μέχρι την είσπραξη της προκατατεθείσας αποζημίωσης, εφόσον η καθυστέρηση της είσπραξης δεν οφείλεται σε λόγους που ανάγονται στον ίδιο ή σε υπαιτιότητα τρίτου.

Η σχετική αγωγή ασκείται ενώπιον του εφετείου κατά τη διαδικασία του άρθρου 19, χωρίς όμως να αποκλείεται η έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Στην περίπτωση υπαιτιότητας τρίτου, η κατ' αυτού αγωγή του δικαιούχου της αποζημίωσης ασκείται κατά την αυτή διαδικασία.

Άρθρο:	26
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα2	
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	212
Προισχύσασες μορφές άρθρου	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε`

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Δικαστική αναγνώριση δικαιούχων

1. Η αναγνώριση των δικαιούχων της αποζημίωσης γίνεται με δικαστική

απόφαση, κατά την ειδική διαδικασία που ορίζεται με τις διατάξεις του παρόντος.

2. Αρμόδιο για την αναγνώριση των δικαιούχων της αποζημίωσης είναι το μονομελές πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο που απαλλοτριώθηκε ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού.

Το πρωτοδικείο επιλαμβάνεται μετά από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου.

«3. Οποιοσδήποτε από τους διαδίκους μπορεί, με δικόγραφο κοινοποιούμενο στους αντιδίκους δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την συζήτηση της, κατά το άρθρο 18 και επόμενα του παρόντος, αίτησης για τον προσωρινό ή οριστικό καθορισμό της αποζημίωσης, να ζητήσει την αναγνώριση των δικαιούχων της αποζημίωσης με την ίδια απόφαση. Η αίτηση, επί ποινή απαραδέκτου συνοδεύεται με βεβαίωση του Προϊσταμένου της Κτηματικής Υπηρεσίας περί προβολής ή μη των δικαιωμάτων του Δημοσίου στο απαλλοτριούμενο και στη περίπτωση που η έκταση είναι δασικού χαρακτήρα, βεβαίωση της Δασικής Υπηρεσίας περί προβολής ή μη δικαιωμάτων κυριότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο [άρθρο 10](#) του ν. [3208/2003](#) ([Α` 303](#)). Δεν είναι δυνατή η συζήτηση του αιτήματος αναγνώρισης, εφόσον α) εκκρεμεί αίτηση διόρθωσης ή συμπλήρωσης του κτηματολογικού διαγράμματος και πίνακα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 16. ή β) δεν έχει υποβληθεί αίτηση διόρθωσης και το απαλλοτριούμενο, όπως περιγράφεται στην αίτηση, δεν συμπίπτει με τα στοιχεία του κτηματολογικού πίνακα και του διαγράμματος. Αν το Δικαστήριο απορρίψει το αίτημα, η αναγνώριση δικαιούχων γίνεται κατά τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους.

4. Η αίτηση για την αναγνώριση δικαιούχων κοινοποιείται, με επιμέλεια του ενδιαφερόμενου, στους Προϊσταμένους της αρμόδιας Κτηματικής Υπηρεσίας και της οικείας δασικής αρχής, οι οποίοι υποχρεούνται, εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση, να χορηγήσουν στον ενδιαφερόμενο ή να υποβάλλουν απευθείας στο Δικαστήριο έγγραφη βεβαίωση περί προβολής ή μη δικαιωμάτων του Δημοσίου στο απαλλοτριούμενο, σύμφωνα με τις ισχύουσες περί δημοσίων κτημάτων διατάξεις και τις αντίστοιχες της δασικής νομοθεσίας. Η κοινοποιούμενη ως άνω αίτηση συνοδεύεται υποχρεωτικά με όλα τα απαιτούμενα για την

απόδειξη του δικαιώματος ιδιοκτησίας του αιτούντος έγγραφα και διαγράμματα.

5. Η παράλειψη χορήγησης ή υποβολής των βεβαιώσεων από τα όργανα της προηγούμενης παραγράφου, εντός της προθεσμίας, συνιστά παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος κάθε φορά Υπαλληλικού Κώδικα».

*** Οι παράγραφοι 3, 4 και 5 αντικαταστάθηκαν ως άνω με το [άρθρο 132](#) παρ.1 Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

6. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου, αφού λάβει τα στοιχεία που του υποβάλλονται, ορίζει με πράξη του κατά προτίμηση τον τόπο και χρόνο της συζήτησης. Αντίγραφο της σχετικής πράξης με κλήση προς εμφάνιση κοινοποιείται, με επιμέλεια του δικαστηρίου, στον υπόχρεο προς πληρωμή της αποζημίωσης και σε εκείνους που φέρονται ως ιδιοκτήτες ή έχουν εμπράγματα δικαιώματα, δεκαπέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Αν αυτός προς τον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση είναι κάτοικος εξωτερικού ή άγνωστης διεύθυνσης, η προθεσμία της επίδοσης είναι πενήντα ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή, παρατείνεται αναλόγως ο χρόνος προσδιορισμού της δικασίμου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τις επιδόσεις.

7. Το δικαστήριο αναγνωρίζει τους δικαιούχους της αποζημίωσης με βάση κάθε στοιχείο που προσκομίζουν οι Διάδικοι ή που το εξετάζει αυτεπαγγέλτως. Η αναγνώριση γίνεται με την έκδοση οριστικής απόφασης που είναι ενιαία για όλους όσους προβάλλουν δικαιώματα στο ακίνητο που

απαλλοτριώθηκε. Σε περίπτωση απαλλοτρίωσης χώρου εντός σχεδίου πόλεως που διαιρείται, κατά το κτηματολογικό διάγραμμα, σε οικοδομικά τετράγωνα, κάθε οικοδομικό τετράγωνο θεωρείται αυτοτελής έκταση για την οποία μπορεί να εκδοθεί ενιαία αναγνωριστική απόφαση.

8. Στη διαδικασία του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 18 και των παραγράφων 5 έως 10 του άρθρου 19.

9. Η νομή καθ' εαυτήν δεν θεμελιώνει δικαίωμα αποζημίωσης.

10. Η υποθήκη δεν κωλύει την αναγνώριση του δικαιώματος που απαλλοτριώθηκε μαζί με το βάρος αυτής, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 1288 του Α.Κ..

«11. Το δικαστήριο απέχει να εκδώσει απόφαση αναγνώρισης των δικαιούχων της αποζημίωσης: α) εάν η κυριότητα του απαλλοτριωμένου ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτού πιθανολογείται ότι ανήκει στο Δημόσιο, β) εάν η κυριότητα του απαλλοτριωμένου ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτού διεκδικείται από περισσότερους και είναι δυσχερής η διακρίβωση του δικαιούχου, γ) εάν το αίτημα του αξιούντος την αναγνώριση δεν είναι σύμφωνο με τον κτηματολογικό πίνακα και διάγραμμα και δεν έχει υποβάλλει σχετικό αίτημα, προ τριμήνου, από την συζήτηση στην αρμόδια Υπηρεσία για την διόρθωση των κτηματολογικών στοιχείων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το άρθρο 16 και δ) εάν δεν αποδεικνύεται το δικαίωμα του αξιούντος να αναγνωρισθεί ως δικαιούχος της αποζημίωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο επικαλούμενος νέα στοιχεία δύναται με αυτοτελή αίτηση να ζητήσει μόνο μια φορά ακόμη να αναγνωρισθεί ως δικαιούχος κατά τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, επιτρεπομένης και πραγματογνωμοσύνης, που διατάσσεται και διεξάγεται κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 7 του άρθρου 20. Εάν το δικαστήριο απόσχει να εκδώσει απόφαση αναγνώρισης του δικαιούχου της αποζημίωσης, η κυριότητα του απαλλοτριουμένου και τα άλλα εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτού, κρίνονται κατά την τακτική διαδικασία.»

*** Η παράγραφος 11 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 132](#) παρ.2 Ν. [4070/2012](#), [ΦΕΚ Α 82/10.4.2012](#). Σύμφωνα δε με την παρ.9 του άρθρου 146 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού απαλλοτριώσεις

12. Η απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου για την αναγνώριση δικαιούχων δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, Διάδικοι ή τρίτοι, που αξιώνουν δικαιώματα στο απαλλοτριωμένο ακίνητο, δύνανται να τα ασκήσουν κατά την τακτική διαδικασία, έστω και εάν δεν προβλήθηκαν κατά την ειδική διαδικασία αναγνώρισης δικαιούχων, προς είσπραξη της αποζημίωσης ή αναζήτηση αυτής από εκείνον που την εισέπραξε ή από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το χρηματικό ένταλμα πληρωμής, χωρίς αυτό να ασκεί επιρροή στη διαδικασία της απαλλοτριώσεως.

Άρθρο:	27
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα	2
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία	11
Προισχύσασες μορφές άρθρου	1

Άρθρο 27

Διοικητική αναγνώριση δικαιούχων

"1. Η αναγνώριση του δικαιούχου της αποζημίωσης δύναται να ενεργείται και διοικητικώς, εφόσον έχει προσδιορισθεί, ή εξωδίκως η τιμή μονάδας. Η διοικητική αναγνώριση χωρεί εφόσον η απαλλοτρίωση έχει κηρυχθεί κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1, υπόχρεο προς πληρωμή είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και η αξιούμενη αποζημίωση, με βάση την προσδιορισθείσα τιμή μονάδας, δεν υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

2. Για τη διοικητική αναγνώριση των δικαιούχων συνιστάται στην Κτηματική Υπηρεσία στην περιφέρεια της οποίας βρίσκεται το απαλλοτριούμενο ακίνητο επιτροπή, η οποία αποτελείται από έναν πρωτοδίκη, που υπηρετεί στην έδρα του Πρωτοδικείου και προτείνεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του πρωτοδικείου τούτου, ως Πρόεδρο, ένα δικαστικό αντιπρόσωπο του Ν.Σ.Κ. που προτείνεται με έναν αναπληρωτή του από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και από τον Διευθυντή της Κτηματικής Υπηρεσίας ή τον νόμιμο αναπληρωτή του. Η επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

3. Η επιτροπή συνεδριάζει με παρόντα όλα τα μέλη της.

Στην επιτροπή εισηγείται χωρίς ψήφο ο Προϊστάμενος του τμήματος Απαλλοτριώσεων της Κτηματικής Υπηρεσίας ή υπάλληλος αυτής που προτείνεται από τον Διευθυντή της.

Γραμματέας της Επιτροπής, με έναν αναπληρωτή του ορίζεται, από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υπάλληλος της Κτηματικής Υπηρεσίας.

Στα μέλη, στον εισηγητή και στον γραμματέα της επιτροπής παρέχεται αμοιβή κατά τις κείμενες διατάξεις, η οποία βαρύνει το Δημόσιο.

4. Η αίτηση για τη διοικητική αναγνώριση του δικαιούχου της αποζημίωσης μαζί με τα δικαιολογητικά και τους τίτλους υποβάλλεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία η οποία την εισάγει στην επιτροπή προς εξέταση."

***Οι παρ. 1 , 2, 3 και 4 αντικαταστάθηκαν ως άνω με τη παρ.15 του [άρθρου 76](#) του Ν.[4146/2013](#) (ΦΕΚ Α 90 18.4.2013). Με την ως άνω παρ.15 ορίζεται επίσης ότι:
"Η διάταξη του ανωτέρω εδαφίου εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς απαλλοτριώσεις."

5. Η επιτροπή, η οποία ενεργεί και αυτεπαγγέλτως για τη συμπλήρωση των απαιτούμενων στοιχείων, εκτιμά όλα τα στοιχεία που υποβλήθηκαν και συγκεντρώθηκαν, καθώς και τις βεβαιώσεις των αρμόδιων αρχών.

Η επιτροπή απέχει να αναγνωρίσει τον αιτούντα ως δικαιούχο της αποζημίωσης στις περιπτώσεις της παραγράφου 11 του προηγούμενου άρθρου.

Τα αναγκαία για τη διαδικασία έγγραφα συντάσσονται ή εκδίδονται ατελώς.

Η απόφαση της επιτροπής εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την περιέλευση σε αυτήν όλων των σχετικών στοιχείων.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 97 παρ.3 Ν.[4199/2013](#),
[ΦΕΚ Α 216/11.10.2013](#), ορίζεται ότι:

"Οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 5, 11 παρ. 6 περίπτωση γ`, 12 παρ. 1 και παρ. 3 και 27 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (κ.ν. 2882/2001, Α` 17), όπως ισχύει σήμερα, που ισχύουν για το

Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως και σε όλα τα Ν.Π.Ι.Δ., που έχουν τη μέριμνα και την υποχρέωση καταβολής των σχετικών αποζημιώσεων, για τη διενέργεια των, υπέρ άλλων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, απαλλοτριώσεων ιδιοκτησιών, προκειμένου να εκτελεσθούν συγχρηματοδοτούμενα έργα υψίστης εθνικής σημασίας και ωφελείας για την εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ. ΥΑ 149877 ΕΕ 2019 ([ΦΕΚ Β 4938/31.12.2019](#)) " Ρύθμιση ειδικών θεμάτων του «Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων» (ν.2882/2001)."

Άρθρο: 28
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ`

ΠΟΙΝΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 28
Ποινικές κυρώσεις

1. Οποιος από πρόθεση υποδεικνύει ψευδή όρια ή προσάγει εικονικούς τίτλους ή παρεμβαίνει σε σχετική δίκη με οποιαδήποτε ιδιότητα, για να υποστηρίξει ανύπαρκτα δικαιώματα σε απαλλοτριωμένο ακίνητο, είτε για τον εαυτό του είτε για άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση, επιφυλασσομένων των τυχόν βαρύτερων ποινών του Ποινικού Κώδικα.

2. Οποιος, κατά παράβαση του άρθρου 6, παρακωλύει από πρόθεση την εκτέλεση των προκαταρκτικών εργασιών για την καταμέτρηση του απαλλοτριωτέου ακινήτου προς σύνταξη κτηματολογικού διαγράμματος και πίνακα, τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι μήνες, εάν με άλλη διάταξη δεν τιμωρείται βαρύτερα.

Άρθρο: 29
Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα5
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία 455

Άρθρο 29

Διατηρούμενες, μεταβατικές και τελικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται επί των απαλλοτριώσεων που

κηρύσσονται από την έναρξη ισχύος του και εφεξής.

2. Απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν από 1ης Φεβρουαρίου 1971 και εφεξής διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος από το σημείο στο οποίο βρίσκονται κατά την έναρξη της ισχύος αυτού. Εξαιρούνται τα θέματα εκείνα για τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχει κοινοποιηθεί εισαγωγικό δικόγραφο της σχετικής δίκης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί σχετική διοικητική πράξη, ως προς τα οποία εφαρμόζονται μόνον οι διαδικαστικές διατάξεις του παρόντος.

3. Οι διατάξεις περί Παραγραφής και προθεσμιών του παρόντος εφαρμόζονται και επί απαλλοτριώσεων που κηρύχθηκαν από 1ης Φεβρουαρίου 1971 και εφεξής, εφόσον οι σχετικές αξιώσεις έχουν γεννηθεί αλλά δεν έχουν παραγραφεί κατά την έναρξη ισχύος αυτού. Εάν ο χρόνος της Παραγραφής και των προθεσμιών που ορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος είναι βραχύτερος εκείνου που ορίζεται από τις παλαιές διατάξεις, τότε από την έναρξη ισχύος του παρόντος ισχύει ο βραχύτερος και αρχίζει από αυτήν. Εάν ο χρόνος της Παραγραφής και των προθεσμιών με βάση τις παλαιές διατάξεις συμπληρώνεται νωρίτερα από το βραχύτερο χρόνο που ορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος, η Παραγραφή ή προθεσμία συμπληρώνεται με την πάροδο του χρόνου που ορίζεται από τις παλαιές διατάξεις.

4. Επί απαλλοτριώσεων που κηρύχθηκαν πριν από την 1η Φεβρουαρίου 1971 εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις από τις οποίες διέπονταν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος. Για τον καθορισμό όμως της οριστικής τιμής μονάδας εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1, 3 και 5 έως και 8 του άρθρου 20 του παρόντος, εκτός εάν έχει κοινοποιηθεί κατά την έναρξη ισχύος αυτού η σχετική προσφυγή.

5. Απαλλοτριώσεις προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων και ανάπτυξη οικιστικών περιοχών που κηρύχθηκαν οποτεδήποτε μέχρι την έναρξη ισχύος

του παρόντος Κώδικα διέπονται, κατά την έκταση που ορίζεται από την παράγραφο 2, από τις διατάξεις του Κώδικα τούτου, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που ορίζονται από τις διατάξεις αυτές.

6. Οι διατάξεις του άρθρου 25 του παρόντος εφαρμόζονται μόνον επί απαλλοτριώσεων που κηρύσσονται από την έναρξη ισχύος αυτού και εφεξής.

7. Οι επιτροπές των άρθρων 15 και 27 είναι αρμόδιες να κρίνουν και επί υποθέσεων που αφορούν απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

8. Με την επιφύλαξη των οριζομένων από τις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη η οποία αφορά θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκειται στις διατάξεις τούτου.

Κάθε παραπομπή στον α.ν. [1731/1939](#) ή στο ν.δ. [797/1971](#) ή γενικά στη νομοθεσία περί απαλλοτριώσεων νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις τούτου.

9. Οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που επιβάλλονται: α) για την εφαρμογή σχεδίων πόλεων και την ανάπτυξη οικιστικών περιοχών, β) υπέρ Ο.Τ.Α. Α` και Β` βαθμού, γ) υπέρ της Εταιρίας Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας (Ε.Υ.Δ.Α.Π.) και "δ) υπέρ της Δ.Ε.Η. Α.Ε., ως Κυρίου του Συστήματος Μεταφοράς και του Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας για την εκτέλεση έργων επέκτασης και ενίσχυσης του Συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και του Δικτύου Διανομής των μη Διασυνδεδεμένων Νήσων μέσω των οποίων διακινείται υψηλή τάση", (δ) "ε" κατά τον μεταλλευτικό κώδικα κηρύσσονται σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν για τις απαλλοτριώσεις αυτές.

***Η περ.δ` αναριθμήθηκε σε ε` και προστέθηκε νέα περ.δ` με την παρ.1 του

του [άρθρου 22](#) του Ν.[3175/2003](#) ([ΦΕΚ Α 207](#))

Για τα μη ρυθμιζόμενα από τις παραπάνω ειδικές διατάξεις ζητήματα εφαρμόζονται συμπληρωματικώς οι διατάξεις του παρόντος κώδικα.

10. Διατάξεις μεταγενέστερες της 1ης Φεβρουαρίου 1971 που επιβάλλουν την τήρηση πρόσθετων προϋποθέσεων ειδικώς για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών αναγκαστικών απαλλοτριώσεων εξακολουθούν να εφαρμόζονται παραλλήλως προς τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 3 κατά το μέρος που δεν προσκρούουν σε αυτές.

11. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 3 και της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται επί των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων που μνημονεύονται στην παράγραφο 9 του παρόντος άρθρου, μόνον εφόσον οι ειδικές διατάξεις που ισχύουν για τις απαλλοτριώσεις αυτές δεν ορίζουν το αντίθετο ή δεν ρυθμίζουν διαφορετικά το θέμα.

«11α. Τα ξένα τεμάχια που συμπεριελήφθησαν στις οριστικές διανομές, για τα οποία δεν καταβλήθηκε αποζημίωση στους ιδιοκτήτες ούτε έγινε ανταλλαγή τους με άλλες δημόσιες εκτάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 242 και 243 του Αγροτικού Κώδικα, θεωρούνται απαλλοτριωμένα από την κύρωση της διανομής του αγροκτήματος. Για τον καθορισμό τιμής μονάδας και αναγνώρισης των δικαιούχων αποζημίωσης το σχετικό αίτημα εξετάζεται σύμφωνα με τα άρθρα 18, 19, 20, 21, 22, και 26. Με την ίδια διαδικασία εξετάζονται και οι εκκρεμείς αιτήσεις ενώπιον των Επιτροπών Απαλλοτριώσεων. Εξαιρούνται τα θέματα εκείνα για τα οποία έχει κοινοποιηθεί εισαγωγικό δικόγραφο της σχετικής δίκης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Η αξίωση για την ανταλλαγή του τεμαχίου ή την καταβολή της αποζημίωσης παραγράφεται μετά τη πάροδο πέντε (5) ετών από τη θέση σε ισχύ της παρούσας διάταξης.»

*** Η παράγραφος 11α προστέθηκε με το [άρθρο 35 Ν. 4061/2012, ΦΕΚ Α 66/22.3.2012](#).

12. Διατηρούνται σε ισχύ: α) το άρθρο 1 παράγραφος 5 και τα άρθρα 3 και 5 του ν. [653/1977](#) "περί υποχρέωσης των παροδίων ιδιοκτητών δια την διάνοιξιν εθνικών οδών κ.λπ.", όπως ισχύει κάθε φορά, β) οι ειδικές

διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα απαλλοτριώσεων επί των περιπτώσεων του άρθρου 18 του Συντάγματος, γ) το άρθρο 242 του Αγροτικού Κώδικα

*** Η περίπτωση γ' ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με το άρθρο 37 περ.κ' Ν. [4061/2012](#), [ΦΕΚ Α 66/22.3.2012](#).

και δ) διατάξεις που έχουν θεσπιστεί ειδικώς για συγκεκριμένα έργα.

"ε) οι διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα απαλλοτριώσεων για τα έργα που εξυπηρετούν τη τέλεση των Ολυμπιακών και των Παραολυμπιακών Αγώνων 2004 και οι σε αυτές παραπέμπουσες διατάξεις".

*** Η περ.ε` προστέθηκε με την παρ.7 άρθρ.11 Ν. [2947/2001](#), [ΦΕΚ α 228/9.10.2001](#).

13. Τα προβλεπόμενα στον παρόντα Κώδικα χρηματικά όρια δύνανται να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

14. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται λεπτομερειακά ζητήματα σχετιζόμενα με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

15. Οι κατά τον παρόντα Κώδικα διαβιβαζόμενες στο φύλακα μεταγραφών πράξεις, έγγραφα και αποφάσεις υποβάλλονται, κατά τους ορισμούς του ν. [2664/1998](#), και στον αρμόδιο Προϊστάμενο Κτηματολογικού Γραφείου, ο οποίος γενικά υπέχει και τις κατά τον παρόντα κώδικα υποχρεώσεις του φύλακα μεταγραφών."

Άρθρο:

ΑΡΘΡΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κατά εξουσιοδότηση Εκδοθέντα και Εφαρμοστικά Νομοθετήματα1

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του Κώδικα που κυρώνεται με το άρθρο πρώτο αρχίζει μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα

της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2001

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ